A JEWISH CANADIAN DAILY Circulated All Over CANADA and Abroad

THE HEBREW JOURNAL

דער אידישער זשורנאל

שליסל
אונאפהענגיג
נאציאנאל

א ציימונג וועלכע גיט
פרייהייט פון אויסדרוק
צו אלע שיכטן

VOLUME VII No 2849 Toronto, Sunday December 5 1920 כד כסלו פרשה מקץ תרפא. טאראנטא, זונטאג דער 5־טער דעצעמבער 1920. PRICE THREE CENTS

N. Y. Public Library 476 Fifth Ave

ארמעניע איז געווארען א סאוויעטען רעפובליק

ארמענישע סאלדאטען האבען זיך איבערגעגעבען אונטער דער קאסאק־דע פון מאסקווא

סאוויעטען ארמיי פארנעהמען א גרוי סען האפען פון קליין אזיען. — קלאר־גען וועגען א פארבאנד צווישען מאסקווא און כינא.

לאנדאן רעצעמבער 4

א ראדיאלאיע טעלעגראמע פון מאסק־ווא מעלדעט דאס די רוסישע סאוויעטען ארמיי האט פארנומען די ארמענישע תויפט שטאדט ערעוואן. די סאוויעטען סאלדאטען זיינען דארטען אריין נאך לעצטען דאנערשטאג.

די טעלעגראמע זאגט דאס די נאכ־צע ארמענישע ארמיי האט זיך איבערגע־געבען אונטער דער פיהרערשאפט פון דער מאסקווער מיליטערישער קאמאנדע.

אויך ווערט געזאגט דאס די אלטע רע־ניערונג האט רעזיגנירט און עס איז ער־קלערט געווארען א סאוויעטען רעפובל־ליק. די אלטע רעגיערונג האט אנגענו־מען אלע קאנדיציעס פון מאסקווא און איינגעווילינט אויסצופיהרען אלע פארד־ערונגען פון מאסקווא. (די נאציאנאל־ריעד האלט נאך אלץ אין באטראכטונג דעם פלאן צו שאפען צוזאמענציג מיליאן דאלאר אין אויסטראליען און אמעריקע אר־

ענגלישע ארבייטער טוען נאך דעם משל פון די איטאליענישע

לאנדאן רעצעמבער 4

רעפארטען זאגן זיינען ביז איצט פארד־שטיקט געווארען רייסען זיך ארויס אין דער עפענטליכקייט און מען ווערט גע־וואר אז אין 34 פלעצער האבען שוין די ארבייטער געהאט פארכאפט פארבר־קען מיט רעגיערונגס הייזער אבער נאך ביטערע קעמפען האבען די ארבייטער גע־מוזט אויסגעבען.

מען ווערט געוואר דאס די ארבייטער טוען נאך דעם משל פון די איטאליענישע ארבייטער און ווילען פארכאפען די גרעסטע פאבריקען.

די דאזיגע מיסלען ווענדען און ארבייטער דערפאר ווייל די ארבייטסלא־זינקייט האט שוין געבראכט צו א פאר־צווייפעלטען צושטאנד.

זונטאג טאג ווערט די ארבייטסלא־זינקייט גרעסער און מען ערווארטעט דארום דאס דער מיטער פון פארכאפען די פאבריקען וועט זיך ערשט איצט פאר־שפרייטען. איבערן גאנצען לאנד.

ווינניפעגער ארבייטער קאנדידאט פאר־לירט מיט א קליינער צאל שטימען

ווינניפעג רעצעמבער 4.

מר. רושיר, פארמער, דער מעיאר לענ־ניראט פון דער לייבאר פארטי האט פארלארען נעבען זיין געגנער, דער "פיטי־זענס קאנדידאט" מר. פארלגר. די שטי־מען זיינען נעווען ערצעהלט מיטענד מיט פערצעהן פארן ארבייטער קאנדידאט און פופצעהן טויזענד מיט 115 פאר מר. פארלגר.

די גאנצע צייט פון צעהלען די שטימען האט מען געמיינט דאס מר. פארמער איז זיכער ערוועהלט. אין מאנבע דיסטריק־טען האט מר. פארמער איבערשטימען זיין געגנער, אבער דאס לעצטע צעהלען האט ערשט באוויזען אז דער סיטיזענס קאנדידאט האט מיט איבער טויזענד שטימען געקראגען בעהר.

זיי זיינען געווען די איינציגע צוויי אנדידאטען אין פעלד.

קיינער רעזולטאט נאך ניט זיכער

דער רעזולטאט פון די וואהלען פאר אלדערמען איז נאך ניט באוואיזט. די וואהלען זיינען אנגענאנגען לויט דער באאמטראגונגס־ארגער פארטרעטערשאפט, אין עס וועט דארום דייערען א סך איי־דער ביז נעמען אויסגעפיהרט ווערען, ווי נעבען צאהל שטימען.

פארדערט נאכאמאל איבערצעהלען די שטימען.

דער ארבייטער קאנדידאט מר. פארמער האט עדקלערט דאס ער וועט פארדערען די שטימען זאלען נאכאמאל איבערגע־צעהלט ווערען וואדורם עס ווייזט זיך ארויס דאס א סך פון די שטימען האט מען געפארן.

אוקראינישער גלח וויל דא איינפיר־רען אוקראינישע מנהגים

"א רעבען פאר א רעבען", האט גע־פארערט אן אוקראינישער גלח ביי אן אונטערזוכונג. וואס דער גלח געמאכט דורשרי האט געמאכט וועגען דעם טויט פון דעם אינגעלעך דושאה ראדיק, וואס איז געטויטעט געווארען פון א קוויר פאר אויף קארנער פיטער סטריט, מיט ארום א וואך צוריק.

די דושורי האט ארויסגעבראכט א ווערדיקט, אז דער טויט פון דעם קינד איז געווען א צופאל און קיינער איז ניט שולדיג.

דער גלח איז געווארען שטארק אויפגערעגט און גענומען פאדערען פון דער קאמפאניע פאר שטעהער אן ענט־פער. וואס מען וועט טאן פאר דער־פארי. וואס מען וועט מאן פאר דער־פארי. דער פארשטעהער האט אויס־געגעבען אז דער טויט פון דעם קינד איז געווען א צופאל און קיינער איז ניט שולדיג.

דער גלח איז געווארען שטארק אויפגערעגט און גענומען פאדערען פון דער קאמפאניע פאר שטעהער אן ענט־פער. וואס מען וועט טאן פאר דער־פארי. וואס מען וועט מאן פאר דער־פארי. דער פארשטעהער האט אויס־געגעבען אז דער טויט פון דעם קינד איז געווען א צופאל און קיינער איז ניט שולדיג.

ניע שפורען צום סמאל מארד געהיימניש

די הייגע פאליציי האלט איצט אין אונטערזוכונג נייע שפורען צום מארד גע־היימניש פון דעם טראגישען מיליאנער מעאטער מעגערזשער. אבראהם דזשיי. סמאל וועלכער איז פארשוואונדען נאך מיט א יאהר צוריק. עס זיינען אנגע־קומען בריעף פון א געוויסער פרוי אין דער סוים פון די פאראייניגטע שטאטען וואס גיט אנצוהערעניגען אז זי ווייסט אין דיר די וואס האבען איהם געהרעגעט. מען זוכט איצט די אלע שפורען וואס קאנען פיהרען צום אויפדעקען די געהיימניש.

אודטייל פון ה מילער ווידער אפגעלייגט.

מעדזשיסטרייט קאהן האט ווידער אפגעלייגט דעם אודטייל נעגען ה. מיל־ער. ווילער איז אנגעקלאגט אין ניט־אומקעהרען זיך צום פלאץ, וואו זיין אייס־מאביל האט אומגעווארפען ערוואכד קעטעלווייג, אז אבט־ יאריגען אינגע־ין אים געטויטעט.

מעדזשיסטרייט קאהן האט געזאגט, יאס ער האט ניט געקאנט קיין צייט מורכצוהלוקען די אלע ארגומענטען. וואס מילער'ס לאייער, מר. דזשאזעף סינגער, האט אים איבערגעגעבען. ער פארלאנגט דערפאר נאך א ביסעל צייט ביז ער וועט האבען א געלעגענהייט דאס צו טון.

זיבען אמענדמענטס.

די באאדד און קאנטראל האט ביי איהר פרייטאגדיגען מיטינג געהאנדעלט וועגען זיבען אמענדמענטס. וואס וועלען אריינגעשיקט ווערען צום פאלק צו אפ־שטימען קומענדען 1־טען יאנואר. איי־נער פון די וויכטיגסטע אמענדמענטס וועט זיין צו זאג דער סיטי קאונסיל האט־בען דאס רעכט אפצושטעלען געוויסע פינאנציעלע הוצאות. וואס די באאדד און עדיטאריאל דעפט צו מאכען.

ווילען האבען א פרויען צענזור איבער די מאוויס.

ביים לעצטען מיטינג פון דער נייע־ער צענזור באאדד איז באשלאסען גע־ווארען צו האבען צוויי פרויען אין דער צענזורע. וואס זאלען זאגען אז דעה. וועלכע בילדער כען מעג וויזען די הייגע איינוואוינער און וועלכע ניט.

ארבייטער דעלעגאציע פאנגט אן איר ארבייט

דאבלין, רעצ. 4.

די ענגלישע ארבייטער קאמיסיע, וואס איז אפגעפאהרען אונטער דער פי־רערשאפט פון ארטהור הענדערסאן צו מאכען א פארזוך איינצושטעלען שלום אין אירלאנד, האט שוין אנגעפאנגען איר ארבייט.

ב. י. גאלדשטיין אין טאראנטא

ב. י. גאלדשטיין, געוועזענער רע־דאקטאר פון דעטראיטער "וועך" איז נעכטען אנגעקומען אין טאראנטא. וואו ער וועט פארלייכען א געוויסע צייט

ענגלישע רעגיערונג פיהרט נים „ציוניזמוס" פאליטיק אין ארץ ישראל

(ספעציעלע קייבעל צום „אידישען זשורנאל")

לאנדאן, רעצעמבער, 4. (א. ה. ב.)

נעסטען איז אין ענגלישען פארלאמענט ווידער פארגעקומען א דעבעט וועגען דער פאליטיק פון דער ענגלישער רעגיערונג אין באצוג צו ארץ ישראל.

מאראנטער סר פרעדעריק לאנ האט אנגעפירט דער רעגיערונג צו פרעגען אין ניט איינגעאפערט געווארען פארצוזיגען א בארניכ וועגען דער פאלעסטינא איידער עס ווערען גענומען שריט צו קאלאניזירען אידען.

דער רעדנער האט אויך געפרעגט צודי רעגיערונג פאליטיק אין אייזראעליש. מר. האמסוואר, דער געהיים־רעדקרעטאר פון אויסערן בייזיכן האט, ענטפערענדיג אויף די פראגען, ערקלערט אז די שטעלונג פון דער רעגיערונג צו ארץ ישראל איז די זעלבע וואס געווען. אגן אז די רעגיערונג אין אינפארמירט וועגען וועלכע עס איז באשיכען פון די אמעריקאנער ציונ־דער געהייבט פון מיניסטער האט אויך געזאגט אז ס'איז ניט ריכ־טיג אייזעגען די רעגיערונגס פאליסי אין פארשטענד ארץ א „ציוניזמוס" אין אייזראעליש.

פייעל קריגט א קענגליכע אייפנאהמע

עמיר פייעל, דער יעדבסס־ געהרעטער קעניג פון סעריען די פראנצויזען האבען פארטר־ען פון דמשק, איז אנגעקומען קיין לאנדאן אז אשטהיר פון הייגע, כדי אויסצוגעבען אן קרעגס מיניסטעריום בען איהם באפעלען אים ווייזאר.

די פרעמדע זיינען שולדיג.

די רעוואלוציאנערע רעגאנסטראציעס וועלכע זיינען געפעלגט פארגעקומען אין פארלאנגט דערמיט אז עס זאל אנגעהערט ווערען א פארלאמענט אויפ־ראפען נעמען די פרעמדע.

אלדיעד מאנ איז צו רעוואלוציאנער

מער אלדיעד מאנ, דער באאמטער ציוניסטישער טוער און מיטגליד פון פארלאמענט, איז אנטלאפן געווארען אין פארלאמענט פאר זיינע באציאליסטישע טענדענצען.

מער אלדיעד מאנט האט פארגעשלאגען אין פארלאמענט א פלאן צו ריייזען די וואיזונגס־ פראגע און דאן האט עס צו לאיד סיסיל אנטאפ באדיטענדיג, אז מאנ'ס פלאן מיטט איינפאך די נאציאנאליזירונג פון דער נגנען. דאדר סיסיל האט אויך געזאגט אז ס'איז מאדנע צו זעהען ווי די אר־טערפארטיי באטראכטט כאנדען פאר א מאדערנעס מישר.

געוועזענס דאס מאנ. זיין פלאן איז אנגענומען געווארען מיט 190 שטי־מען נעגען 64.

איטסעמיטיזם באצאלט זיך ניט

די הייגע „פולעטעע נייוס" באהויפטעט אז דער ווערט פון אנגלי־נגלט איז געפאלען צוליעב דעם אנטיסעמיטיזם אין אנגלאנד.

אריין - ישראל קאאפעראטיווען קענען זיך שוין רעגיסטרירען

סער סעמיעל. דער הייזקאמיסאנער פאר ארץ ישראל האט באקאנט גע־מאכט אז קאאפעראטיווע געזעלשאפטען, וועלכע האבען אלס צייל צו קויפען פארקויפען געוויסע מאטעריאלען א. ד. ג., שפאר קאסעס, לויט דער קענען זיך שוין רעגיסטרירען. זיי מוזען אבער ביזיקעגען זייער קאנסטיטוציע אויך דארפען צעהן מיטגליעדער זיך אונטערשרייבען.

די באטרעפענדע קאנסטיטוציעס דארפען גוט־געהייסען ווערען פון דער רעגיערונג.

מעיאר פון פראג באשולדיגט אידען אין עלילת־דם

קארלסבאד דעצעמבער, 4. (א. ה. ב.) — די צייטונג „באהעמיע" שרייבט אין פראג מעלדעט אז דר. באקסא, דער מעיאר פון פראג, האט אויך געדרעהט אויפ־עפענטליך באשולדיגט די אידען אין עלילת־דם. און האט אויך געדרעהט די ראיאטען וועלכע זיינען לעצטענס פארגעקומען נעגען די אידען.

האט איהר שוין וואלונטירט?

שליסט זיך אן אינ'ם הילפס קאמפעין.

זונטאג דעם 19־טען דעצעמבער ווערט זיך כיי אונז אין שטארט אנהייבען דער קעמפען פאר איינוואנדערער אין לונטיגען מיטינג. אבער אז דער קאמ־פען זאל קענען אנגעפיהרט ווערען וון עס דארף צו זיין, דערצו נויטיג זעלשאפט 300 ספעדיינג עוות־הונדערטער מענשען וואס זאלען טען פאר דעם.

זענט איהר גרייט צו ווערען לונט־ ? — זיכער יא. אויב איהר ווייסען אייער נאמען און אדרעס אפיס פון דער פאראיינגטע זעלשאפט 390 ספעדיינג עוות־

פינף חדשים פאר איבערפאהרען א קינד

ריכטער ראון האט פרייטאג פאר אורטיילט זז. י. וואולף פון 42 דושעראד סטריט צו זיצען פינף חדשים אין גע־פענגניש פאר דעם טויט פון דעם קליי־נעם מיידעלע הערען טענגווי, וואס זיין אויטאמאביל האט איבערגעפאהרען אויף קאלעדזש סטריט.

דושורי האט רעקאמענדירט המנגת־ ארויסגעבענדיג דעם אורטייל. האט מען געזאגט אז ווען דער ריכטער האט געזאגט אז ווען דער דושורי, וועלכע האט רעקאמענדירט פונען שולדיג האט רעקאמענדירט צו האבען אויף איהם ווערלס־ נעמען אן עק צו דער גענ־ טייט מיט ווערכער מענשען ערע אויטאמאביל.

ענגלישע רעגיערונג פיהרט נים „ציוניזמוס" פאליטיק אין ארץ ישראל

(ספעציעלע קייבעל צום „אידישען זשורנאל")

לאנדאן, רעצעמבער, 4. (א. ה. ב.)

נעסטען איז אין ענגלישען פארלאמענט ווידער פארגעקומען א דעבעט וועגען דער פאליטיק פון דער ענגלישער רעגיערונג אין באצוג צו ארץ ישראל.

מאראנטער סר פרעדעריק לאנ האט אנגעפירט דער רעגיערונג צו פרעגען אין ניט איינגעאפערט געווארען פארצוזיגען א בארניכ וועגען דער פאליטיק פון דער רעגיערונג אין ארץ ישראל אויסגעלעגט אויפ־פאלעסטינא איידער עס ווערען גענומען שריט צו קאלאניזירען אידען.

דער רעדנער האט אויך געפרעגט צודי רעגיערונג פאליטיק אין אייזראעליש. מר. האמסוואר, דער געהיים־רעדקרעטאר פון אויסערן בייזיכן האט, ענטפערענדיג אויף די פראגען, ערקלערט אז די שטעלונג פון דער רעגיערונג איז די זעלבע וואס געווען. אגן אז די רעגיערונג איז אינפארמירט וועגען וועלכע עס איז באשיכען פון די אמעריקאנער ציונ־דער געהייבט פון מיניסטער האט אויך געזאגט אז ס'איז ניט ריכ־טיג באצייכענען די רעגיערונגס פאליסי אין פארשטענד ארץ א „ציוניזמוס" אין אייזראעליש.

פייעל קריגט א קענגליכע אייפנאהמע

עמיר פייעל, דער יעדבסס־ געהרעטער קעניג פון סעריען די פראנצויזען האבען פארטר־ען פון דמשק, איז אנגעקומען קיין לאנדאן אז אשטהיר פון הייגע, כדי אויסצוגעבען אן קרעגס מיניסטעריום בען איהם באפעלען אים ווייזאר.

די פרעמדע זיינען שולדיג.

די רעוואלוציאנערע רעגאנסטראציעס וועלכע זיינען געפעלגט פארגעקומען אין פארלאנגט דערמיט אז עס זאל אנגעהערט ווערען א פארלאמענט אויפ־ראפען נעמען די פרעמדע.

אלדיעד מאנ איז צו רעוואלוציאנער

מער אלדיעד מאנ, דער באאמטער ציוניסטישער טוער און מיטגליד פון פארלאמענט, איז אנטלאפן געווארען אין פארלאמענט פאר זיינע באציאליסטישע טענדענצען.

מער אלדיעד מאנט האט פארגעשלאגען אין פארלאמענט א פלאן צו ריייזען די וואיזונגס־ פראגע און דאן האט עס צו לאיד סיסיל אנטאפ באדיטענדיג, אז מאנ'ס פלאן מיטט איינפאך די נאציאנאליזירונג פון דער נגנען. דאדר סיסיל האט אויך געזאגט אז ס'איז מאדנע צו זעהען ווי די אר־טערפארטיי באטראכטט כאנדען פאר א מאדערנעס מישר.

געוועזענס דאס מאנ. זיין פלאן איז אנגענומען געווארען מיט 190 שטי־מען נעגען 64.

איטסעמיטיזם באצאלט זיך ניט

די הייגע „פולעטעע נייוס" באהויפטעט אז דער ווערט פון אנגלי־נגלט איז געפאלען צוליעב דעם אנטיסעמיטיזם אין אנגלאנד.

אריין - ישראל קאאפעראטיווען קענען זיך שוין רעגיסטרירען

סער סעמיעל. דער הייזקאמיסאנער פאר ארץ ישראל האט באקאנט גע־מאכט אז קאאפעראטיווע געזעלשאפטען, וועלכע האבען אלס צייל צו קויפען פארקויפען געוויסע מאטעריאלען א. ד. ג., שפאר קאסעס, לויט דער קענען זיך שוין רעגיסטרירען. זיי מוזען אבער ביזיקעגען זייער קאנסטיטוציע אויך דארפען צעהן מיטגליעדער זיך אונטערשרייבען.

די באטרעפענדע קאנסטיטוציעס דארפען גוט־געהייסען ווערען פון דער רעגיערונג.

מעיאר פון פראג באשולדיגט אידען אין עלילת־דם

קארלסבאד דעצעמבער, 4. (א. ה. ב.) — די צייטונג „באהעמיע" שרייבט אין פראג מעלדעט אז דר. באקסא, דער מעיאר פון פראג, האט אויך געדרעהט די אידען אין עלילת־דם. און האט אויך געדרעהט די ראיאטען וועלכע זיינען לעצטענס פארגעקומען נעגען די אידען.

האט איהר שוין וואלונטירט?

שליסט זיך אן אינ'ם הילפס קאמפעין.

זונטאג דעם 19־טען דעצעמבער ווערט זיך כיי אונז אין שטארט אנהייבען דער קעמפען פאר איינוואנדערער אין לונטיגען מיטינג. דאס זאל קענען אנגעפיהרט ווערען וון עס דארף צו זיין, דערצו נויטיג זעלשאפט 300 ספעדיינג עוות־הונדערטער מענשען וואס זאלען טען פאר דעם.

זענט איהר גרייט צו ווערען לונט־ ? — זיכער יא. אויב איהר ווייסען אייער נאמען און אדרעס אפיס פון דער פאראיינגטע זעלשאפט 390 ספעדיינג עוות־

מארגען אין זשורנאל

א חנוכה־פאעמע פון דעם יונגען אידישען דיכטער

ל. מלאך

פארפעהלט עס ניט צו לעזען.

יתומים קאמיטע ארגאניזירט איהר ארבייט

הייגע אויעגנט וועט אין ציוניסטי־שען אינסטיטוט פארקומען א פארזאמ־לונג פון אלע מענשען וואס זיינען פאר אינטערעסירט אין דער ארבייט פאר די אוקראינער יתומים. דער הויפט צוועק איז אויסצוקלייבען פערטראגענטע בעאמ־טע אויף אנצופיהרען די ווייטערדיגע טע־טיגקייט פאר די יתומים.

די איצטיגע טוער אין דעם קאמיטעט פארלאנגען אז אבסאלוט אלע די וואס דיינען פאראינטערעסירט אין דער ארבייט פאר די יתומים זאלען קומען צום מי־טינג.

א ספעציעלער חוב ליגט אבער אויף יענע פאמיליען, וואס האבען זיך פאר־פליכטעט צו נעהמען יתומים צום ער־ציהען, צו קומען צום מיטינג און זעהן אויסקלייבען די פאסיגסטע מענשען אויף צו פארענדיגען די אנגעפאנגענע הילפס ארבייט.

דער הייגנטיגער מיטינג וועט באר־שטימען אוועקצושיקען דאס גערט וואס איז געזאמעלט געווארען אין טאראנטא. בין נעכטען האט די קאמיטע געהאט ארום אכט טויזענד דאלאר געזאמעלט.

עס ווערט אבער ערווארטעט אז די סומע זאל נאך פארגרעסערט ווערען. עס זיינען נאך פארען א היבשע ביסעל חובות פון די נדרים וואס זיינען געמאכט גע־ווארען לעצטען יום כפור אין די שולען. די קאמיטע בעט די נדרים אריינצובערענגען צום הייגנטיגען מיטינג, דאס גערט איז העכסט נויטיג. דער יונגיט האלט אין אפפאהרען נאך אוקראינע און די יתומים וועלען באלד זיין אין קענערע. דאס גערט מוז גלייך איינגעזאמעלט ווערען.

אוקראינישער גלח וויל דא איינפיר־רען אוקראינישע מנהגים

"א רעבען פאר א רעבען", האט גע־פארערט אן אוקראינישער גלח ביי אן אונטערזוכונג. וואס דער גלח געמאכט דושורי האט געמאכט וועגען דעם טויט פון דעם אינגעלעך דושאה ראדיק, וואס איז געטויטעט געווארען פון א קוויר פאר אויף קארנער פיטער סטריט, מיט ארום א וואך צוריק.

די דושורי האט ארויסגעבראכט א ווערדיקט, אז דער טויט פון דעם קינד איז געווען א צופאל און קיינער איז ניט שולדיג.

דער גלח איז געווארען שטארק אויפגערעגט און גענומען פאדערען פון דער קאמפאניע פאר שטעהער אן ענט־פער. וואס מען וועט טאן פאר דער־פארי. וואס מען וועט מאן פאר דער־פארי. דער פארשטעהער האט אויס־געגעבען אז דער טויט פון דעם קינד איז געווען א צופאל און קיינער איז ניט שולדיג.

דער גלח איז געווארען שטארק אויפגערעגט און גענומען פאדערען פון דער קאמפאניע פאר שטעהער אן ענט־פער. וואס מען וועט טאן פאר דער־פארי. וואס מען וועט מאן פאר דער־פארי. דער פארשטעהער האט אויס־געגעבען אז דער טויט פון דעם קינד איז געווען א צופאל און קיינער איז ניט שולדיג.

יתומים קאמיטע ארגאניזירט איהר ארבייט

הייגע אויעגנט וועט אין ציוניסטי־שען אינסטיטוט פארקומען א פארזאמ־לונג פון אלע מענשען וואס זיינען פאר אינטערעסירט אין דער ארבייט פאר די אוקראינער יתומים. דער הויפט צוועק איז אויסצוקלייבען פערטראגענטע בעאמ־טע אויף אנצופיהרען די ווייטערדיגע טע־טיגקייט פאר די יתומים.

די איצטיגע טוער אין דעם קאמיטעט פארלאנגען אז אבסאלוט אלע די וואס דיינען פאראינטערעסירט אין דער ארבייט פאר די יתומים זאלען קומען צום מי־טינג.

א ספעציעלער חוב ליגט אבער אויף יענע פאמיליען, וואס האבען זיך פאר־פליכטעט צו נעהמען יתומים צום ער־ציהען, צו קומען צום מיטינג און זעהן אויסקלייבען די פאסיגסטע מענשען אויף צו פארענדיגען די אנגעפאנגענע הילפס ארבייט.

דער הייגנטיגער מיטינג וועט באר־שטימען אוועקצושיקען דאס גערט וואס איז געזאמעלט געווארען אין טאראנטא.

מארגען אין זשורנאל

א חנוכה־פאעמע פון דעם יונגען אידישען דיכטער

ל. מלאך

פארפעהלט עס ניט צו לעזען.

ארמענישע סאלדאטען האבען זיך איבערגעגעבען אונטער דער קאסאק־דע פון מאסקווא

סאוויעטען ארמיי פארנעהמען א גרוי סען האפען פון קליין אזיען. — קלאר־גען וועגען א פארבאנד צווישען מאסקווא און כינא.

לאנדאן רעצעמבער 4

א ראדיאלאיע טעלעגראמע פון מאסק־ווא מעלדעט דאס די רוסישע סאוויעטען ארמיי האט פארנומען די ארמענישע תויפט שטאדט ערעוואן. די סאוויעטען סאלדאטען זיינען דארטען אריין נאך לעצטען דאנערשטאג.

די טעלעגראמע זאגט דאס די נאכ־צע ארמענישע ארמיי האט זיך איבערגע־געבען אונטער דער פיהרערשאפט פון דער מאסקווער מיליטערישער קאמאנדע.

אויך ווערט געזאגט דאס די אלטע רע־ניערונג האט רעזיגנירט און עס איז ער־קלערט געווארען א סאוויעטען רעפובל־ליק. די אלטע רעגיערונג האט אנגענו־מען אלע קאנדיציעס פון מאסקווא און איינגעווילינט אויסצופיהרען אלע פארד־ערונגען פון מאסקווא. (די נאציאנאל־ריעד האלט נאך אלץ אין באטראכטונג דעם פלאן צו שאפען צוזאמענציג מיליאן דאלאר אין אויסטראליען און אמעריקע אר־

פארמער און ארבייטער קאמבינאציע קען ניט בלייבען אויף שטענדיג

טיעעטהעם אנט. דעצ. 4.

ביי א רייזען באנקעט וואס איז דא געטען געהאלטען געווארען אין די אר־מאריעס לכבוד פרעמיער דרורי האט דער פרעמיער ערקלערט אז די אויפגאבע פון דער פארמער פארטיי איז אויסצו־ברייטען אהר איינפלוס און ווערען אמת'ע פאלקס פארטיי. די קאמבינאר־ציע צווישען די פארמער און ארבייטער וועט ניט קאנען לאנג אנהאלטען און עס איז אויך ניט נויטיג.

דער פרעמיער האט געזאגט אז מען קוקט אויף דער איצטיגער פארמער און ארבייטער רעגיערונג ווי אויף א קלאסען רעגיערונג, אבער זי טאר דאס ניט זיין.

דער פרעמיער האט אויך פארגע־שלאגען אז די פארמער מוזען זיך רע־ארגאניזירען אין א פארטיי אונטערען נאר־מען די "פראגרעסיווע פאלקס פארטיי" אין וועלכער עס זאלען אריינגעגעבען ווע־רען אלע פראקציעס און שיכטען פון דער פראוינץ.

דער פרעמיער האט געזאגט דער לעצטער סעסיע און האט אנערקענט

חיידרא קאמישאן האט אויסגעקויפט אלע עלעקטרישע קאמפאניעס

— טאראנטא דער גרעסטער שוחף. קנאפע 33 מיליאן האלאר באצאהלט.

פרייטאג ארום האלב נאך עלף ביינאכט האט סער עדעם בעק, דער אנפיהרער פון דער חיידרא עלעקטריק סיסטעם, אפ־געשלאסען דעם מקח מיט סער ווילפאם מעקענזי אויסצוקויפען אלע עלעקטרישע קאמפאניעס וואס פראדוצירען עלעקטריק און האבען קארס אין פארשיידענע שטעדט פון אנטאריא וואס זיינען קאמ־פאניעס האבען אויסגעבויט.

דער פרייז וואס איז ענדליך באר־שטימט געווארען איז 32 מיליאן מיט 734 טויזענד דאלאר.

די פארהאנדלונגען וועגען דעם פרייז זיינען אנגעפיהרט געווארען ארום צוויי יאהר.

דער מקח נעהט אריין אין קראפט דעם 1־טען דעצעמבער.

גרעסטע עלעקטרישע קאמפאניע אין דער וועלט.

מיט'ן אפקויפען פון די דאזיגע קאמ־פאניעס ווערט די חיידרא קאמפאניע די גרעסטע עלעקטרישע קאמפאניע אין דער וועלט וואס וועט פראדוצירען ביז א מיליאן פערד קראפט עלעקטריציטעט. עס וועלען איצט שוין ניט זיין מעהר קיין איינצינע קאנקורענטען אין דער גאנ־צער פראווינץ.

דאס אויסקויפען די עלעקטרישע קאמ־פאניעס איז געווען די גרעסטע נייטווענ־דיגקייט פאר טאראנטא צוליעב דעם וואס די שטאדט האט אפגעקויפט די סטריט קארס און עס מוז פארבויט ווערען גענוג עלעקטריציטעט צו פיהרען די קארס.

איצט ווערען אנגעפיהרט די פאר־האנדלונגען מיט דער טאראנטא סטריט קאר קאמפאניע אפצושאצען דאס פארמע נען פון די קארס, רעלסען און אלע אנ־דערע זאכען וואס באלאנגען צו די קארס.

די פראווינץ און די שטאדט טאראנ־טא וועט איצט ארויסלאזען באנדס אויף דער דרימאנטער סומע צו באצאהלען פאר די אפגעקויפטע קאמפאניעס.

שליסל
אונאפהענגיג
נאציאנאל

א ציימונג וועלכע גיט
פרייהייט פון אויסדרוק
צו אלע שיכטן

חסידישע מאכטער

ווינינעלער ראמאן אויס דעם פוילין - חסידיש - אידישן לעבן

ספעציעל געשריבן פאר „אידישן זשורנאל"

פון י. ב—ם

(111-טע פארזעצונג)

ווינינעלע איז געבליבן אין הויז מיט איהר קוזינע, וועלכע איז געקומען אנזאגען די בשורה אז מן פריי. שיינדעלעס עלטערן איהר געבעטען צו בלייבן מיט זיי ווילען צוריק קומען, און דאס נעוואלט האבען דאס גע מן ריידען מיט איהר, האט זי אנגעהויבן ערפילט.

ווינינעלע איז געווען א צוטראר זי האט געוואוסט אז הירשעל ווייס, אבער זי קען אקם ניט פאר איהר אין ער אויף אייביג מן. ער וועט באלד פאראזען מן זי וועט איהם מעהר ניט זי האט געשווינען אזוי לאנג ווי עלטערן זיינען אין הויז געווען ווייל זיינען זיי אפגעפאהרען, אז הירשעל איז געווארען א טומעל, ישלע פאהרט תנאים שרייבן. מן זי זיך מעהר ניט געהערט באל מן אויטגעבראכען אין א

האט זעלבסט ניט באריפען וואס מרשרען זיינען. פארוואס זי זי האט אבער געוואוסט אז מן פארגדינגס, אז צווישען מן הירשלען עקזיסטירט מעהר מן אז א נייע גרויסע מעכטיגע מן אויפגעשטעלט צווישען זיי, מן וואס וועט מעהר ניט אויגנגע מן ווערען.

ווינינעלע האט זיך מיט איהר מן האט געלאזען אזוי לאנג מן ווי זי האט געוואוסט, שפעטער מן זי האט מעהר קיין כח ניט מן צו זיינען, האט רחל'ע זיך מן לאכט.

ווינינעלע איז אין כעס געווארען מן, זי אנגעקוקט מיט א ביי מן אן געשווינען.

מן שווינסט אין ביזט ברוגז, האט מן לאכט אהן אויפהער. הו מעטת צו דער וועלט און פאר מן דו ווייסט! דו טוסט דיר אן מן ביזט גרייט זעלבסטמארד צו מן אבער ווער אין דיר שולדיג מן מן אין ארינגער ווער האט באמן מן די ארבייט פאר דיר? האסט מן דו דיינע עלטערן זאלען מן געגען הירשלען פאר א חתן? מן האסט נאר געהאט אויף די נע מן הירשעל וועט דיך אהויס מן דיינע עלטערן און וועט דיך מן לופטשיף אפפיהרען אין דעו מן ברייטער וועלט, וואו ער וועט מן פאראין אין דינסטען דיך מן. ער וועט זיין א גענעראל מן דערטער סאלאטען וועלען זיין מן דיך צו באדינען.

רחל'ע האט זיך נאך שטארקער צו מן שיינדעלע איז געווען און גע מן דאס לאכען אין די אראנישע מן גענגען פון רחל'ען האבען איהר מן ווילד געמאכט.

מן דייסט דאס אז דו ביזט אויך גענגען מן האט שיינדעלע ביטער באטערקט מן מן דיך? בא—בא—בא—ווער מן זיין פאר דיר, ווען דו זעלבסט מן געווען גענען דיר, ניט דו האסט מן ווערען ריידען מיט וועגען הירשל מן ניט דו האסט אויסגעארבייט א מן און ניט דו האסט געוואגט אויף מן דיין שטימע, אין באצוג צו מן מן פרובירט ווערען. אויב דו מן ליעב הירשלען, און אויב דו מן ליבסט, און ביזט אויך היינט

ביי דער מוזיגע, אז אהן הירשלען מן קענסטו ניט לעבען, דאנמאלס שיינדעלע מן ביזטו זעלבסט מורה אז דו האסט פאר מן דיינע שטראף, וואס דו באקומסט.

שיינדעלע מיר לעבען אין א נייער מן וועלט, אין א וועלט וואו מיר זעלבסט מן הויבען אן צו דיקטירען אונזער לעבען מן זעלבסט. מיר ווארפען פון זיך ביסלעך מן ווייז ארונטער דאס אלטע לעבען, און מן ווילען זעלבסט שאפען אונזער ווייטערדיגען לעבען. דו שיינדעלע האסט ניט מן געטאריט שווייגען, ווען דו האסט גע מן וואוסט אז הירשעל האט דיך ליעב, און מן אז אדיין בלה ווערען וועט איהם קאסטען מן געזונט אין פיליכט דאס לעבען.

אבער רחל'ע צו וואס מיך אזוי פאר מן אורטיילען. ווען דו ווייסט אז איך האב מן אנדערש ניט געקענט האנדלען. אז מן דאס לעבען און גליק פון מיינע עלטערן מן איז ביי מיר טייערער ווי מיין לעבען, אז מן זייער גליק צו צושטערען וואלט מיין פאר מן שטאנד געווען.

טא ביזטו דאך ווייטער גליקליך, מן אין איך ווינש דיר מזל טוב צו דיין פאר מן לאבונג, שיינדעלע. דו האסט געליעבט, מן ביזט געווען גליקליך, ליעבסט און ביזט מן גליקליך. וועסט אויפהערען ליעבען, מן חתונה האבען מיט א פערזאן וועלכען דו מן קענסט נאר ניט, און ווידער אבאל זיין מן גליקליך, וואס דיין מאמע איז דערמיט מן גליקליך. היינט צו וואס דאס ווייינען. מן נאך וואס דיר קלייע מאכען דיינע אויגען. מן ווען א כלה דארף האבען שעהנע אויגען... מן האב רחמנות רחל'ע און הער אויף מן אפרזעצען דיינע שפיזיגע ווערטער, עס מן וועט זיין נעגוג און עס איז גענוג מן וואס דו האסט מיר געגעבען ביז יעצט.

ביידע קוזינעס האבען גערעדט ווי מן גענדערע זאכען, און מעהר ניט דער מן מאהנונג וועגען דעם שידוך.

צוויי טעג זיינען פאראיבער שטיל, מן עס האט אויסגעזעהן ווי שיינדעלע וואלט מן פארגעסען אין אלעס. ווען עס עעפנט מן זיך גנוג די טיר און שמחה דער בריעף מן טרעגער ניט ניט איבער א בריעף צו מן שיינדעלע.

שיינדעלע האט איהם געעפענט און מן אזוי שנעל ווי זי האט איהם גענומען לע מן זען, ארויסגעלאזען א ווילדען געשריי.

(ווערט פארגעזעצט)

פערזענליכעס

איך זוך א פערזאן מיט ווערכען זיך צו מן באקענען. מעג ער זיין א ווינגער אדער מן אדער אן עלטערער באי זאל זיין פאר מן מעגליך. איך בין א געערענטע מיידעל מן באזיין 4 שפראכען, און קען זיין א גוטע מן בעהבית'טע, און אלע איבערגע מן מעלות וועט דער פערזאן זעלבסט איהם מן געפינען. איך שטאם פון א זעהר פיינע מן פאמיליע. מיין אדרעס איז 73 קווין מן וועסט.

1067—12—5

מערידעז

מערידעז. קיינע אפערעציעס נויטיג. דר. טשיפקיס מן אלב וועט מאכענשאל אויסזיהן און פרעגען מן אייביגע רזואה. 60 סענט א באקס ביי אלע מן געשעפטסלייט, אדער ערבאנאנס, ביי מן אן קאנס מן ליטיעטער, מאראנטא, סקבעל באקס פריי. אויב איר מן דערמאנט דיעזע צייטונג, און ליינט מן אריין 25 סענט מן מעטעל פאר פאסטעדזש.

POLISH-AMERICAN NAVIGATION CORPORATION

ערשטער סטימער GDANSK וועט אבפאהרען

פון ניו יארק, דירעקט נאך דאנציג

ארום דעם 16טען דעצעמבער, 1920

ווייטסטע, באקוועמסטע און מאדערנסטע איינריכטונג. אנגענעהמע אומגעבונג. בעסטע בעדיענונג. די נאנצע שיף, אויף די שפאצירדעק אין מן אבען אפארדער בייזעהמליכקייט פון דריטע קלאס פאסאזשירען.

C. B. RICHARD & Co. GENERAL PASSENGER AGENTS 20 BROADWAY, N. Y. Telephone, White

מלך אהר ביי ארויסנעהמען א פאליס?

מן אהר שרייבט אונטער איידר נאכען צו מן אינשורענס פאליסי מן מיט

שלמה האלפערין

מן - סוטערינטענדענט פון דער מעטראפאליטען מן לייף אינשורענס מן. עס וועט זיך אויך באצאהלען.

Office: 220 Yonge St. Res. 303 Ontario
Phone Adelaide 4768 Phone [illegible]

מושב זקנים וקוהים מיזונג.

אין דושאנפשאן ביי חברה קדישא סעודה פון די כנסת ישראל געזאמעלט 5 דאלאר. מרס. רובין האט געבראכט דאס געלד.

אויף דער בר מצוה פון דושא. פיטאנס אין דושאנקשאן געזאמעלט 16 דאלאר.

די עלטער באבע סאמע וועלכע איז אין מושב זקנים האט געברענגט די געלד.

דער מושב זקנים ווינשט מזל טוב די בעלי שמחות און דאנקט די מנקבים.

יעקב בעקער, פרעזידענט.
מרס. גאלדשטיין, רעק. סעק.

דער מושב זקנים.

ראזט ווייסען, דאס הגינם זונטאג אוונט צום ערשטען חנוכה ליכטער וועט פארקומען א גרויסארטיגע טיי פארטי אין קאנצערט. אלע זיינען געבעטען צו קומען. אלספעקטערס ארקעסטער, אויך אנדערע גוטע קרעפטען וועלען אויך אמור זרען.

ווער עס וועט פארפעלען צו זיין אין מושב זקנים דעם אוונט וועט געוויס הרטה האבען.

ביי אדדער
יעקב בעקער, פרעזידענט.
מרס. גאלדשטיין, רעק. סעק.

1082—12—5

האלץ אויספארקויף.

דער אונטערציכענער וועט אנגעהמען טענדערס ביז פרייטאג דעם 31טען דעצעמבער פאר דעם רעכט צו שניידען האלץ אויף דעם דרום טייל פון שעקעל, מאן טאגיטיש, אין טעמיסקייטינג דיסטריקט.

אלע אנדערע קאנדיציעס און איינצעלהייטען קען מען באקומען אויף'ן פארלאנג צום אונטערצייכענטען אדער ביי מר. דאלטאן ספענס, עקטינג קראון טימבער אגענט, קאמרוין, אנטעריא.

בענייג באמען, מיניסטער פון לאנד אין וואלדונג, טאראנטא, נאוו. 2. 1920.

נאטיס!

202 קווין סטריט וועסט.

פארעסטיין בשר רעסטאראנט און לאנטש רום איז שיין איצט אפען. רעגולאר דינער אדער פאפער 50 סענט. רעגולאר טיקען מאלצייטען צו יעדער צייט 75 סענט אין העכער. אפען פון 6 פרה ביז 12 נאכט. מאלצייטען סרווירט צו אלע צייטען פון 5 סענט און העכער ביי די לאטש טישען. זעהט אין אונזער פענסטער אלע פארטען עסענואר און געבעקס. מיר פארקויפען עסענואר פאר אייער היים.

13840—12—5)

ביילינ! ביילינ!

מיר פארקויפען ביליג טשיקענס, קאטשקעס און נענט. העבעדיגע אין גע שאכטענע. מיר דעליווערען אין אלע טייל פון שטאדט.

אייזען, 90 עדוואדד סטריט.
טעלעפאן מיין 2175.

13826—12—5)

צו די שניידער טרייד!

מיר פארקויפען שניידער טרימינגס בילינער, דו איבעראל און איהר אלע שניידער זאלט דא געדיינקען און קויפען אייערע טרימינגס אין א פלאץ, וואו איהר וועט שפארען געלט און ווערען ריכטיג באהאנדעלט. אויך קויפען מיר אפ טרימינגס פון אייך. ווען איהר האט וואס צו פארקויפען און אלעס, וואס איהר דארפט, איז אונז צו טעלעפאנירען און מיר וועלען שוין צו דעם אסענדען פארסעלס העכער פון $3 דעליווערען מיר צו אייך. עס מאכט ניט אום וואו דאס איז. אדרעס אויסער טאראנטא שיקען מיר צו אייך צו יעדער צייט. מיר קא. 279 קווין סט. וועסט. טע לעפאן אדעלייד 1493 אדער קאלעדזש 8110.

9065—12—5

פאטראנים די איינצינע אידישע ווינדא קלינינג פאמפאניע —

מיר אטענדען צו אלערהאנד הויז. פענסטער, פויטס און סטאר קלינינג בעסטע ערבייט צו די בילינסטע פרייזען. מיר מאכען קאנטראקטען פון יעהרליך. 10 פערצענט מעלעפאן אדעל. 3087 אוועגדען פון יום טובים טעלעפון גירט פול. 5619.

NEW YORK WINDOW CLEANING COMPANY, 10 TERAULEY ST.

יעקב ס. בענעט

(פון בענעט און קעמפראן)

באריסטערס, סאליסטערס, נאטאריס א. ו. ו.

2901 דאנדעס סטריט, וועסט טאראנטא

טעלעפאן דושאנקשאן דזסט.

וואוינונג טעלעפאן דושאנקשאן [illegible]

דר. ס. פערלמאן

דענטיסט

841 בלאטהורסט סטריט.

טעלעפאן אדעלעדזש 5720

ניט אכטונג אויף דער גרויסער עלעק-טרישער שילד.

ברידזש ארבייט צו מעסיגע פרייזען.

שפען אין צוזאגן.

דר. ס. פיזוניק

דענטיסט.

שפעציאלזט עקסטרעקשאן פון צייטן קאר. קווין און פאפעדינג עט. דום 2.

טעלעפאן אדעלייד 8067.

טעלעפאן אדעלייד 5615

דר. מ. קיימס

דענטיסט.

218½ קווין וועסט.

(קאר. מיקאל סטריט.)

טאראנטא.

דר. ב. לאנדוי

דענטיסט

אפיס

דאנדעס קאר. ספעדיינע

קאלעדזש 6073

דר. סינעל

דענטיסט

425 בלור סט. וועסט

קארנער דאבערט סטריט

טעלעפאן קאלעדזש 2820

פארהים אייערע אויגען

אין די קאלטע וועטערען וועט איהר זעהען זיצען אין הויז, דערפאר דארפט איהר אויך פארזארגען מיט באקוועמע אויגען גלעזער צום לעזען. אויגען ווערען זעהר פארזיכטיג עקזאמינירט, און גלעזער ווערען פארקויפט פאר זעהר מעסיגע פרייזען. גלעזער צום לעזען פון $3.50 אין העכער. פאטראניזירט דעם איינציגען אידישען אדווערטייזטען אפטאמעטריסט אין טאראנטא.

אויב איהר קענט ניט קומען צו אונז אין אפיס אונטערזוכען מיר אייערע אויגען ביי אייך אין דערהיים.

Dr. LOUIS WINKLER
Registered Optometrist and Optician
390½ Yonge St. Ad. 5671
With N. Jacobs' Jewelers

א הוסט איז א סימן פון קו מענדער ערנסטער געפאהר-

כאפרויז זיך פון דעם גליך מיט א דאזע פון "דר. מיילס קאף באל-זאם". קיין אנדער מעדיקאמענט גלייכט זיך צו דיר אכפאלוט גא-ראנטירט. פרייז [illegible]. צו באקו-מען בלויז ביי

Claude Halloran
[illegible]
202 Sunday Cor. Centre Av.
טעלעפאן אדעלייד [illegible]

ביזנעס שאנסעס

שעלקאנדרס אדרעסיר 153.

פאר מעסענדזשער.

אלע פארטען שטרעבן מעשארפס און אז שליפען פון 10 סענט און העכער.

אלע פארטען רייזערס, בלויזס נעשארפס. אויך די נעוועהנליכע רייזערס נעשארפס און נעשליפען און אריינגעשטעלט נייע העגטלאר צו רייזערס.

מיר טוטען נאר דער ארבייט.

די אלבערט שארפער רייזער

180 באטהורסט סט. טאראנטא, אנט.

הופינג, ווילליאם סאלטער, 152 בעי סטריט, אדעלייד 1098, דושעראד 496

1061—12—28)

הויז רעפער קא. לימיטער.

152—4 בעי סטריט

מיר קוקען איבער און פארריכטען אלעס נויטיגעס אויף בילדינגס פון סעלער ביז'ן דאך.

טעלעפאן אדעלייד 1098

1061—12—28)

פייפערהענגינג און פיינטינג.

דער אלטער באקאנטער פייפערהענגער און פיינטער פייפערט מיט די שעהנס-טע פייפער און די בעסטע פיינט.

סעם קיימס, 166 אסינגטאן עוועניו טעלעפאן פארקדייל 3394.

3340—12—1)

מיר רעפירען אלע פארטען סטאוות און קלינען פארניסעס צו די בילינסטע פרייזען. מיר מאכען אייער אלטען סטאוו אויסקוקען ווי ניי. 80 דושעראד סט. וועסט. טעלעפאן אדעלייד 5198 W

13505—1—1)

דעכער פיקסען.

מיר מאכען נייע גרעוועל דעכער און פיקסען אלטע, מיר מאכען פארשידענע פוירנים ארבייט. גוטע באהאנדלונג גלייך אטענדעט. אלע ארבייטען גאראנטירט און צו די בילינסטע פרייזען.

אימפיריאל רופינג און טינסמיטינג קא. 95 עלם סטריט. טעלעפאן אדעלייד 7631.

3771—12—24

האפמאן פייפערהענגער

פיינט און פייפערט צו די ווינטער פרייזען, 1 אלסטער סטריט, טעלעפאן קאלעדזש 3023.

8591—12—10)

פלאמבינג און היטינג קאמפארד קאסט.

מיר מאכען נייע און פיקסען אלטע פלאמבינג. שנעלע באהאנדלונג. צו פרידענהייט גארענטירט.

434 קווין סט. וועסט טעלעפאן קא-לעדזש 2784.

711—12—18

קארפענטערס.

מיר מאכען סטאר פיקשטורס און אפיס ארבייטן, ווי אויך הויז אלטערייי-שאנס, צו בילינסטע פרייזען. טעלעפאן קאלעדזש 7306 אדער 171 ווילדיר עוו. מר. סטיינער.

13855—12—19

דעכער פיקסען.

מיר מאכען נייע גרעוועל דעכער און פיקסען אלטע, און פוירנים ארבייט. גלייך אטענדעט צו די בילינסטע פרייזען. אלע ארבייט איז גארענטירט. די דושע-נעראל רופינג און טינסמיט קא. 374 אסינגטאן עוועניו, פאן קאלעדזש 677.

סאחען און סאחען

באריסטערס און נאטארים פאבליק

א. א. ו.

סאן לייף בילדינג

60 וויקטאריא סטריט.

מיין 2684.

אברהם קאהען הילקרעסט W 4855

סעמיועל קאהען דושענקשאן 2619.

אויפמערקזאם

מיר מאכען דעכער און מיר פיקסען אלטע. אויך מאכען מיר רינגוועס און אלע בלעכער ארבייט. אויך שטעלען מיר אריין נייע פארניסעס און פיקסען אלטע נאכפרעגען ד. ליען 1072 קווין סטריט וועסט. טעלעפאן פארקדייל 6076.

סימי דיי ווארק

351—349 קאלעדזש סטריט.

מיר נעהמען און ארבייטן צו קלינען, פארבען און פרעסען. אונזער מרשן וועט קומען צו אייך ווען איהר וועט אונז טע-לעפאנירען.

מיר רענטען אויך פול דרעס סוטס און סילק העטס. טעלעפאנירט קאלעדזש 2628.

הארדוואר פלארס

פליר אק פאר 35 סענט א סקווערד פוס, אנדערע גרייזדס פאר 28 סענט, נעלענט און נעשיניגט קאמפליט.

לערד 1 מין סטריט טעלעפאן דושע-ראד 6029.

570—12—8

צו פערקויפען

א פלעט פון 8 רומס צו פארקויפען, סעפרעט מיטער און א סינק אין קיטשען, און אלע אנדערע קאנוויניענס.

נאכפרעגען 173 באלדווין סטריט.

צו פארקויפען פלעטס פאר מאגר פעקטשורינג אדער ליוטבע ווערהאוזעס, נאכפרעגען 75 דאנדעס סטריט איסט, קארנער דאנדעס און באנד סטריט.

795—12—6

צו פארקויפען א פלעט פון 3 רומס אלע קאנוויניענס, וו'רע בליינדס, סינק אין קיטשען, סעפרעט גענ מיטער, עלעק-טריק פיקסטשורס. נאכפרעגען 74 בראנזוויק עוענו נאר א קאפעל זאל זיך ווענדען. טעלעפאן אדעלייד 749

13811—12—6)

2 גרויסע ווארעמע רומס פאר א פאר לאדק, פוירנישד אדער ניט פיירנישד. אלע באקוועמליכקייטען 169 דושאהן סטריט, אפארטמענט 2.

3833—12—5)

צו פארענטען א הויז פון אכט רומס קען גלייך אריינגעהען. נאכפרעגען 153 קווין וועסט.

857—12—7

צו פארענטען 2 אדער 3 רומס, מאר רערנע הויסע וואסער באהייצונג. אויך א טעלעפאן. נאכפרעגען 473 שאה סטריט

13815—12—6)

צו פארענטען איינע אדער צוויי ניי דעקאריירטע רומס. גוט פאר א קאר פעל, אדער סינגעל. אלע קאנוויניענס, פאן קאלעדזש 4764, 32 בראנזוויק עוו.

13848—12—7

דריי רומס צו פארענטען, עלעק-טריק, פוירנים אלע קאנוויניענס. נאר פרעגען 13 קעמעראן סטריט.

859—12—6

צו פארענטען א פלעט פון פינף רומס אלע מאדערנע קאנוויניענס, אויך א גע-דאדזש אויב מען וויל. נאכפרעגען 56 סיסיל סטריט.

13842—12—6

צו פארענטען א פלעט פון דריי רומס מיט אלע קאנוויניענס סינק אין קיטשען סעפרעט גענ מיטער, פאסיג פאר א קליינע פאמיליע, קען גלייך אריינגעהען 43 סט. פעטריק סטריט, טעזען ווילליאם סט.

13844—12—6

פארלאנגען צו הענטען א סטאר מיט 5 אדער 6 רומס. ווילין צו צאהלען פון $60.00 ביז $75.00 א מאנאט. נאכ-פרעגען „אידישער זשורנאל" באקס 508

13827—11—4)

צו פארענטען א פלעט פון דריי רומס. אלע קאנוויניענס, ניי דעקאריר מעט. אויך א טעלעפאן. נאכפרעגען 3 ריטשמאנד וועסט. טעלעפאן אדעלייד 6867 W

3853—12—7)

אהבייטע פערלאנגט

אן ערפאהרענער ערשט קלאסיגער עזעזינער ביי קלאוקס און סוטס זוכט א פאזישאן. איך קען נעבען די בעסטע רעפערענסעס. נאכפרעגען שריפטליך זשורנאל באקס 502.

3805—12—1)

פערלאנגט עקספיריענסד סעמפע-מייקערס פאר קלאוקס און סוטס. נאכ-פרעגען פאסלאן און סאנס 296 ריטש מאנד סטריט וועסט.

1086—12—6

פארלאנגט א מיידעל פאר הויז אר-בייט אין סטאר. נאכפרעגען 72 עעזינג-טאן עוועניו. טעלעפאן קאלעדזש 1098.

3850—12—6

פארלארען.

פארלארען א פאסעט-בוק מיט 10 דאלאר. עס איז אויך געווען קאר טי-קעטס און רעסיטס, איך בין ארבייטסלאז דער גענינער איז געבעטען צו ברענגען אין 253 יוקליד עוועניו.

13861—12—6

צו פארקויפען

5800 דאנדעס קענען איבער קע-ינגטאן עוועניו סטאר מיט 5 רומס אלע קאנוויניענס טויזענד דאלאר קעש, באר-אנס ערשטער מארגיידזש.

$2650 טעקאמסי סטריט סטאר מיט 5 רומס אלע קאנוויניענס 600 דאלאר קעש. באלאנס ערשטער מארגיידזש. טעלעפאן 436 מעגינג עוועניו טעלע-פאן קאלעדזש 9500.

3851—12—6

א שניידער מאשין נאך נאר א נייע און אויך א נעז אייזען צו פארקויפען ביליג. נאכפרעגען 87 מיקאל סטריט.

3000 דאלאר וועט געקויפט א האל-בען אינטערעסט אין מאנופעקטשורינג האנדעל, וואס טוען האלסייל און ריי-טייל בייזנעס. מוז האבען פולע צייט. ווייזדשעס פוצצינג דאלאר א וואך. אויס-סער האלב פראפיט. פרעגט ניט ביז איהר האט קעש, און קומען ביזנעס. פרעגענזשורנאל באקס 512.

858—12—6

ביזנעס שאנסעס

איבער צינעבען א גראסערי סטאר גאראנטירט א גוטען לעבען צו מאכען. גוטע סטאק און פיינע פיקטשורס, נאך פרעגען 129 אגוסטא עוועניו.

3860—12—7

$5000 א גוטע הויז אין גרענדוש עוועניו, כמעט ניי, בריק, 8 רומס, אלע קאנוויניענס, עלעקטריק, נאכפרעגען ערי מאנד לעפינגוועל 152 בעי סטריט רום 101

3841—12—8

צו פארקויפען ליס און פיקטשורס און די ביזנעס גוט פאר עני ליין ביזנעס. פארט סיינס קלייר עוועניו. וועט פאר-קויפט ווערען זעהר ביליג אורזאכע פארלאז טאראנטא. נאכפרעגען טעלעפאן הענעלווארט 5966.

13849

ספעציעל פאר פרויען.

איהר באקומט צו קויפען נייע שיטלען מיט אויך צו פיקסען אלעס אין האר ארר-בייט. אויך מאך איך א ספעציעלען באדגיין האיינינגען מאנאט אין פליכטען. די ווערכע האבען איינגעשטעט האר, מאך איך פון זיי פליכטען.

יומאן הער שאפ, 153 דאנדעס וועסט.

1010—12—21

צו פארקויפען 15 האמיטאנער שניי-דער פרעס מאשינען, כמעט ווי ניי, מיט שנעל פארקויפט ווערען. זעהר ביליג. נאכפרעגען 276 מארקהעם סטריט. טעל. קאלעדזש 8535.

790—12—5

אלע איבערגעבליבענע סוטס און אוועריקאוטס פון אונזערע דרייסיג בראנס-שעפ איבער נאנץ קענעדע, וועלען אויס-פארקויפט ווערען צו $14.00 א שטיק. איינציגע פאר הויזען צו $3.95, באזונ-דערע וועסטען צו $1.50. אין פיעלע פא-לען זענען אט ריעזע פרייזען צוויי דרייטעל וועניגער ווי זיי זייער פאקטישע ווערט. סוחרים דארפען קויפען, ריעזע מחורה און זיי ווידער פארקויפען צו זייערע קאס-טומערס. קלוגע מענער וועלען קויפען צוויי אין דריי סוטס און אויבערדעם צו ריעזע פרייזען.

צום אויספארקויפען אין 282 יאנג סטריט, ענגליש און סקאטש וואולען קאמפאניע.

1052—12—30)

צו פארקויפען א דזשענטס פוירניי-שינג און קלאדינג סטאר. פארזיכערט א לעבען צו מאכען. אורזאכע פון פארקויי-פען, איינענטומער געהט אין מאטפעק-טשורינג ביזנעס. נאכפרעגען 541 קווין סטריט וועסט.

13831—12—16)

אין בעדרום סעט צו פארקויפען, אין 2 בייבי בעטלאך, אויך אן עלעקטריק צוים. ביליג. נאכפרעגען 222 בעווערלי סטריט.

13829—12—5)

עס וועט זיך איך זעהר גוט באצאהלען ווען זיין איהר וועט מיט אונז זיך דורכ-שמועסען וועגען קויפען אדער פארקויפען שטאדטישע אדער קאנטרי פראפערטי. העזער פון דיעזער צייטונג, פריכיריט אונז אין איהר וועט אייך איבערצייגען. קומט אדער טעלעפאנירט.

ע. וו. גאלדינג קאמפאניע, לימיטעד 11 עדלייד סטריט איסט, טאראנטא. טעלעפאן מיין 6510.

13830—11—4)

גרויסער ספעשעל!

$4200.00 קען קויפען אונז אכט רום פאליד בריק הויז. וואדענדע, גענ, עלעקטריק, פול סייז צעמענט סעלער, וואש טעפ. טיפער לאט ביז'ן ליין, די הויז ווערט פארקויפט פאר 1000 דאלאר ווענינער ווי זי האט די ווערט. נאכפרע-גען 474 קווין סטריט וועסט.

13823—12—4)

ניינצעהן טויזענט דאלאר קען קויפען דריי פיינע בריק סטארס מיט רומס און אלע קאנוויניענס. נעבען מיקאל און דאנ-דעס סטריט, וואלט נעמען זעהר גוט פאר פעקטארי פלעטס. מען האט ענט-זאגט 20 טויזענט דאלאר. וועט פאר-קויפט ווערען ביליג צום ניכען קויפער. שרייבט „אידישע זשורנאל" באקס 505

13806—12—6)

צופארקויפען ביליג א דזשאב לאט פון סארינג מילינערי אויף א 9 פוס טיש און העט סטענדס זעהר ביליג ביי האטער 324 קווין וועסט פאן. אד. 3522

838—12—6

א ליידיס רעדי טו ווער ביזנעס אין קווין סטריט. דער בעסטער בלאק. א לאנ-גער ליעס, צו פארקויפען מיט אדער אוהן סטאק. ווענדעט זיך באקס 510 אידי-שער זשורנאל.

13836—12—7

א זעלטענער טשאנס צו פארקויפען א סטאר אין יאנג סטריט טוט גוטע ביזנ-נעס, אורזאכע האסטא צווייטע ביזנעס. פרעגען באקס 511 אידישער זשור-נאל.

13837—12—6

צו פארקויפען א סיטמד אוק דעווענ-פארט אויך א נעז רענדרש מיט צוויי ווייסע ענעמעל טירען, זעהר ווענינ געוועזט און א ליישעלס סטייל קימשען קעבינעט. וועט פארקויפט ווערען זעהר ביליג. נאכ-פרעגען 56 בעלווי עוועניו.

13843—12—5

אויפמערקזאם

מיר מאכען דעכער און מיר פיקסען אלטע. אויך מאכען מיר רינגוועס און אלע בלעכער ארבייט. אויך שטעלען מיר אריין נייע פארניסעס און פיקסען אלטע נאכפרעגען ד. ליען 1072 קווין סטריט וועסט. טעלעפאן פארקדייל 6076.

סימי דיי ווארק

351—349 קאלעדזש סטריט.

מיר נעהמען און ארבייטן צו קלינען, פארבען און פרעסען. אונזער מרשן וועט קומען צו אייך ווען איהר וועט אונז טע-לעפאנירען.

מיר רענטען אויך פול דרעס סוטס און סילק העטס. טעלעפאנירט קאלעדזש 2628.

הארדוואר פלארס

פליר אק פאר 35 סענט א סקווערד פוס, אנדערע גרייזדס פאר 28 סענט, נעלענט און נעשיניגט קאמפליט.

לערד 1 מין סטריט טעלעפאן דושע-ראד 6029.

570—12—8

אין „פאלים קאורט"

ווער האט וועמען געסטראשעט?

מאועס האיט פון מאריא סטריט איז מיט עטליכע טעג צוריק פאר'משפט געווארען פאר פארלויפען שנאפס.

האט דאס פאהרראסען זיין זון פאר לאמאן און ער האט זיך געוואהרפען שלאגען דעם פאליציי־שפיאן, וועלכער האט פאראוזאכט דעם ארעסט פון זיין פאטער.

אזוי דערצעהלט דער שפיאן.

— אהויסענהענדיג פון געריכט, נאכדעם ווי איך האב געזאגט עדות געגען זיין פאטער, האט ער זיך געווירפען צו מיר און האט געזאגט: "איך וועל דיך אנלערנען!"

כאלאמאן דערצעהלט אבער, אז די טעשיש איז נאך געווען פארקערט.

— דער שפיאן האט מיך געסטראשעט, שעט ער האט געזאגט: "מיר וועלען אייך, שטוצינע אידען, אלעמען אין תפיסת ארייננעצען".

דער ריכטער באפרגט דעם אנקלאגטען, אבער דער לאיער זאגט, אז דאס איז נאך ווייניג.

— איך בין אינסטרואירט ארייננצוברינגען א קלאגע געגען די באאמטע, וועלכע האבען ארעסטירט מיין קליענט.

וואו איז ער?

סעם לוואי פון דזשיראדד סט. האט געמאכט א וועט מיט דער פאליציי, ווער עס וועט זיך ביכער איינמידען. די פאליציי זאגט, אז לוואי האט פארלויסט שנאפס. אבער ער קען נאך דערהיל ניט פראצעסירט ווערען, ווייל דער שפיאן איז ערגעץ פארשיואונדען און דערפאר שלעפט די פאליציי דעם אידען וואך־איין וואך־אויס אין גרויסן ריכט ארויף. און לוואי איז ניט פויל און ווערט ניט מיעדצו קומען. געבטען איז ער צום עלפטען מאל געקומען אין געריכט. דער אנגעקלאגטער אליין וואלט שוין וועלען זעהן, ווער דער דאזיגער שפיאן איז. לוואי זאגט נאר, אז כ'איז לא דוב ולא יער, ניט ער האט פארלויפט שנאפס און ניט עס איז דא אזא שפיאן.

מיר־וועלען זעהן. ווער עס וועט געוויגען דעם וועט.

מוטער משפט איר איינענעם זוהן.

ווען דער 50 יעהריגער מארטין פוירטעל איז פארגעבראכט געווארען אויף דער קלאגע פון "וועגרעני", האט ריכטער דענסאן איבערגעגעבען זיין שטול צו דער אלטער איינגעהויערטער מוטער פון דעם אנגעקלאגטען.

— דו ביזסט א לויפער, א באם, א שבור, ווילסט ניט ארבייטען, אין בארשאפסט מיר נאר צרות — האט די אלטינקע געשטראפט איהר "בייבי".

— וואלסט געוואלט פארשיקען אים אויף זעהם מאנאטען? — האט דער קאלאגל געפרעגט ביי זיין צייטווייליגער שטעל־פארטרעטערין.

— איך דענק, אז 60 טעג וועט זיין גענוג — האט די אלטע פרוי־ריכטער געענטפערט.

אבער א ווייל שפעטער האט די מוטער־פארין גובר געווען.

— איך דו וועסט מיר צוזאגען, אז דו וועסט ארבייטען און אויפהערען שבורען, וועל איך דיר ערלויבען זעהן מיט מיר אהיים.

דער זון האט'עס בארשפראכען און דער אנגעקלאגטער איז אוועק אהיים צוזאמען מיט'ן ריכטער.

עס זיינען דא גענוג אמת'ע קאליקעס.

מיט א ליידיגען ארבעל איז לעאנארד מאלקאלים געשטאנען אויף קינג סטריט און געבעטעלט נדבות ביי פארבייגעהער.

— גיט א נדבה א קאליקע, פארלוירען א האנט ביי דער ארבייט, האט רחמנות גיטע מענשען.

דער דעטעקטיוו פאליוזען האט אבער דער ליידיגער ארבעל אביסעל אויסגעזעהן צו יידיש, און ער האט טאקע לייד אויסגעפונען. אז בעת די לינקע האנט האט געשנאפעט איז די רעכטע געווען פארשטעקט הינטער דער פליצע.

מיר האבען געטאן אמת'ע קאליקעס, האט געזאגט דער ריכטער, פארשיקענ־

גיט צו געשמאק

צום איינפאכסטען מאלציים.

"SALADA" TEA

זויבער, געשמאק און איז באמעמ'ט

שיקט אונז א פאסט קארטער נאך א פרייעס סעמפעל. שרייבט דעם פריין וואס איהר צאהלט איצט אין־צו איהר נוצט שוואר צע, גרינע, אדער געמישטע טיי. אדרעס־רט, קאלאדא, טאראנטא.

דיליוה־פוזש. א־סקיז"ל

(פארזעצונג פון פיידזש 4.)

זיינען דאן דער קאנטער סיראטא מיט'ן באר די געהערינע פסקים, דאן האט דער ישרי־פטשטעלער ה. קאציזנע, לויט דעם באשלוס פון'ם לויה קאמיטעט גע־נומען איבערגעבען ביים אפענעם קבר די ביאגראפיע פון'ם נפטר: מיט שטיקענדע טרערען הויבט ה. קאציזנע אן זאגען: חברים און פריינד! דער נפטר האט אין זיין צוואה געבעטען, אז נאך זיין טויט זאל מען נאך איהם ביים קבר נישט האלטען קיין שום רעדעס, נאר איינער פון זיינע נאהענטע פריינד זאל איבערגעבען בלויז די ביאגראפיע פון'ם נפטר. אויף מיר איז געפאלען דער כבוד איבערצו־געבען בקיצור די ביאגראפיע פון דעם גרויסען שריפטשטעלער, מענש, דענקער און רעוואלוציאנער.

ה. קאציזנע הויבט דאן אן איבער־צוליעזענען די ביאגראפיע פון ש. אנ—סקי וואס ווערט אויסגעהערט ביי א טויטע־שטילקייט.

דער ארטיסט פון דער ווילנער טרו־פע ה. מארעווסקי זאגט מיט א וויינענדיג און שטיקענדיג שטים קדיש ביים אפענעם קבר פון'ם נפטר. דער קאנטאר סיראטא מאכט אן אל־מלא רחמים און זינגט נאך די געהערינע קאפיטלאך תהילים.

אים 4 א זייגער נאכמיטאג האט דער עולם זיך אנגעהויבען פינאנדערצו־געהן.

בשעת דער לויה איז פארגעקומען פאלגענדער אינצידענט:

ס'איז געקומען א דעלעגאציע פון דער רוסישע טעגליכע צייטונג "וואר־שאווסקאיע סלאווא" מיט א באנד, אויף וועלכען ס'האט זיך געפינען די אויפ־שריפט אויף רוסיש: ט. אנ—סקי'ן, דעם מיטגעמעפער פאר דעמאקראטיע. דער גע־היקפ־פאליציי־קאמיסאר פון 12־טען קאמיסאריאט, וואס האט קאנטראלירט די אויפשריפטען אויף די בענדער, האט נישט ערלויבט טראגען די באנד. אויף דער פראגע פארוואס, האט דער געהילף פאליציי־קאמיסאר ערקלערט, אז ער האט באקומען אזא פארארדנונג.

("פרעמענט" — וואשינגטאן)

געגומען נקמה.

ווען ביל האל איז ארעסטירט גע־ווארען פאר זיין שכיר, האט אים אזוי פארדראסען די געשיכטע, אז ער האט באשלאסען צו נעמען נקמה אן די פא־ליסליים, און ער איז געפאלען אויף פאל־נעדען איינפאל.

צוערשט האט ער געלייזענט די קלאגע. האט מען געמוזט ארויסשלע־פען די פאליסליים פון זייערע ווארימע בעטען, זיי זאלען דערווייזען די קלאגע. דאן האט האל אריינגעלאכט זיי אין פנים ארויס און זיך ערקלערט שולדיג.

דער ריכטער האט פארשטאנען דעם שפיצעל און אנשטאט דעם געווענהליכען צענערעל שטראף האט ער עס געמאכט הייס מיט צען.

— אבער עס האט זיך געליינט האט געזאגט האל, אויסלייזענדיג די רעטענעס.

ONTARIO

טענערס פאר פאלפ האלץ אין פיין לימיט.

דער אונטערצייכענער וועט אנגעה־מען טענדערס ביז צום 29־טען 1920, אויף דעם רעכט צו שניידען פארפ האלץ אין פיין בוימער אויף א שטיק לאנד וואס געפינט זיך אויף'ן צפון בראנץ פון לייק סופיריאר אין דעם מאנעט פון טהאנדער בעי.

די וואס שיקען טענדערס דארפען אויס שרייבען די סומע פער קארד פאלפ האלץ אין אויף פער טויזענד פוס פיין. אויף אז זיי זיינען צופריעדען צו צאהלען א באנוס פון 80 סענט אויף ספרוס און 40 סענט פער קארד אויף פאלפ האלץ און $2.50 פער טויזענד פוס פאר פיין, אדער ארגענד וועלכע אנדערע פריזען וואס ווערען פון צייט צו צייט באשטימט פון לייטנאנט־גאווערנאר־ראקאנסיל. פאר דעם רעכט אויפצושטעלען א פאביר פאב־ריק אין דער אנגעוויזענער גענענט.

דער וועמעס טענדער עס וועט אנגע־נומען ווערען וועט דארפען אויפשטעלען פאביר פאבריקען צו פראדוציירען דאס פאפיער אין אנטעריא.

די וואס שיקען טענדערס דארפען מיטשיקען א געמארקטען טשעק אויף (25000) פינף און צוואנציג טויזענד דאלאר. דאס געלט ווערט פארלוירען אין פאל זיי פיהרען ניט דורך זייער קאנט־ראקט.

קיין טענדערס זיינען פארפליכטעט אנגענומען צו ווערען.

אלגעמיינע קאנדיציעס וועגען דעם פארקויף צוזאמען מיט אלע אנדערע איינ־צעלהייטען קאן מען באקומען אויף'ן פארלאנג פונ'ם אונטערצייכענטען.

בעניץ באומאן,
מיניסטער פון לאנד און וועלדער
טארנאס, 1920.

עקזימא

איר מאכט קיין עקסטע רומענדען ווען איר גע־ברויכט דיי. טשייסעלס זאלט פאר עקזימא אר חיים קראנקהייטען. עס פארלייכטערט מאמענטאר אין חיילט לאנג־זאם דיי הייט. פעמפעל באקס פון דיי. טשייסעלס זאלט פריי אויב אויהר דערמאנט דיזע צייטונג אין שיקט 2 סענט סטעמפס פאר פאסטעדזש. 60 סענט א פאקס פון אלע חענדלער אדער עדמאנסאן, בייטס אר לימיטעד, טאראנטא.

הערט א מעשה

א מאן זאגט אז ער איז דער גרעס־טער אידישער קינסטלער וואס טא־ראנטא האט ווען אמאל געהאט. ער זאגט, ער מיקסט, אלערליי מא־שינערי, גראמאפאנען, סקיילס, שלע־סער, נייע שליסלען, בייבי קע־רעדזשעס, אייזערנע פענסעס, אדער טירען, סטאווס ריפיירט און גענ־לעלט און קאנעקט. ספעשעל אין סטאווס וואס באקען ניט. פארשידענע ארטיקלען פון שטאל, אייזען, אדער מעטאלען.

שש־שש —לאכט ניט, נאר טרייט און איבערצייגט אייך. הונדערטער האבען שוין געטרייט און זיי זיינען העכסט צופריעדען, און דאס איז

ס. שליסער 9 קענזינגטאן עוו.

טעלעפאן סאלערזש 6621.

אויפמערקזאם!

צו אלע שטאדט און קאנטרי פעדקערס און דיקערס אין

מיר קויפען אלצדינג אין דזשאנק. מיר זיינען אנפאנגער רא אין און צאהלען די העכסטע פרייזען.

גוטע באהאנדלונג!

קומט און איבערצייגט אייך.

קיין וואר

The United Mill Stock and Metal Co.
59 Frederick St. Toronto

איין בלאק פאר שערבארן סטריט.

יעצט אין די צייט צו קויפען

גאלד'ס

קאוטס, דרעסעס און סוט

די שעהנסטע און בעסטע גארמענטס אין קענעדע. ביליגער ווי איר

$275 קאוטס פאר האלבע פרייזען
סוטס פאר $50 און נאך ביליגער
דרעסעס פאר פארטיעס, בעלער און חתונות

קומט גלייך און קויפט ביי

ביי גאלד 112 דאנדעס סט. ווע

אימער אפען

דער זיכערער וועג צום ערפאלג

Prof. Michael Aug.

זיכער! דער בעסטער וועג צו האבען איז אנפאנגען לערנען ביי א גוטען לעהרער טראכט דאס נאר נאנץ גוט! און קומט פעסאר מייסעל אנזשעלא נאך מוזיק לעמ־ אייך אדער אייערע קינדער. איהר וועט פינען אז מר. אנזשעלא'ס סיסטעמע און רונג אין לערנען וויאלין, מאנדאלין, מאקסאפאן, אדער אירגענד וועלכען אינסטרומענט וועט אייך פיהרען צו א ערפאלג. מיין מאטא איז: „א גוטער לישער אנפאנג" און דאס איבערגעגע באדיגונגען זעהר מעסיגע.

סטודיא 450 שפאדינא עוו. טעלעפאן קאל. 17

שפארט אריין אונ
זעהט אויך אז אייר
קינד זאל שפארען

מיט איין דאלאר קענט איהר שפענען אן אקאונט און אוועקלעגען דעם פונדאמענט פאר אייער צוקונפט

יעדער דעפאזיטאר באקומט אהיים א שעהנע סי

אין וועלכער ער קען שפארען קלענערע סומען

געוואוינט צו אייער קינדעם זאל זיין שפאר

ה. ווינבער

BANKER

253 קווין סטריט וועסט

אין אפיס פון „אידישען זשורנאל"

ווהלען פאר בעאמטע

אין דעם

אלקראינער יתומים קאמיטעט

די קאמיטע וואס פיהרט אן די הילפס ארבייט פאר די אוקראינישע יתומים וועט האלטען

א וואהל־פארזאמלונג

זונטאג דעם 5טען דעצעמבער

8 אזייגער אין אזוינט

אין ציון אינסטיטוט

אלע טאראנטער אידען וואס זענען פאראינטערעסירט אין דער ארבייט פאר די יתומים

אבער ספעציעל אלע יענע אידען

וואס האבען זיך פארשריבען

אריינצונעהמען יתומים צום ער־ציהען מוזען קומען און מיטהעלפען אין דיזער זעהר הייליגער ארבייט

די קאמיטע בעט אויך אז אלע די וואס האבען נאך ניט בא־צאהלט זייערע נדרים אין די שוהדען זאלען ברענגען דאס געלד צו דער קאמיטע. אויב ניט וועלען זייערע נעמען פארעפענטליכט ווערען אין צייטונג.

אן ערנסטע ווארט צו אלע אידען פון טאראנטא און אומגעגענד

איז עס ראטזאם פאר אייך אויסצולאזען אייער בעסטע געלעגענהייט, וואס איהר האט צו העלפען אייערע פאמיליעס בעפאר עס ווערט צושפעט. איהר האט איצט די בעסטע מעגליכקייט, ווייל

חזן קאפלאן

שיקט ארויס אין איניגע טעג זיינע צוויי מענשען

שמואל שראט

נאך פוילען, גאליציע און רומעניע און

אהרן קאנטין

נאך אוקראינא, ווייס רוסלאנד און ליטא

וועלכע וועלען פערזענליך אויסצאהלען אין קענעדער דאלארס אין וועלען אר־בערברענגען די פאמיליעס, וועלכע עס קויפען שיפסקארטען אין אינער אפיס. די צוויי גוט באקאנטע מענשען וועלען טאן אלעס מעגליכעס פאר אייערע פאמילי־עס, אונטער דער גאראנטיע פון

חזן קאפלאן 92 קווין סטריט

אפיס אפען אין אוועגט — טעלעפאן: אדעלייד 239.

THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., Limited

251 - 253 Queen Street West Telephone Adelaide 5416

Subscription Rates $6 Per Year, $3.50 Six Months

Single Copy —3 cents.

Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ontario

Janury 22nd 1913

„און זיי געהען פייפענדיג פארביי"

אמת באוועגט זיך די געשיכטע לאנגזאם, לאנגזאם ווי א טשערע מאכט, און עס דוכט זיך אויס אז מיר שטעהען אויף איין ארט. אנהענגער פון פראגרעס פאלען אריין אין א מרה־שחורה, קאנסערוואטיווען ווכלען ערדערינגען קומען פאר זיינען זיי אזוי אומבאדייטענד אז דער דורכשליכער מענש באמערקט זיי גאר ניט.

עס טרעפט אבער אויך אז די געשיכטע נעהמט זיך הרעהן מיט שווינדלענדער שנעלקייט. פאנגט אן צו לויפען אין זיעבען - מיילינג שיך, און — די מענשען קענען איהר ניט נאכלויפען, קענען ניט תופס זיין די מאלאסאלע ערשיינונגען וועלכע שווימען ארויף אויף די כזואריעס פון דער געשיכטע צו פארשווינדען אין דעם אימפעטיגען שטורם אין דער קאלטער מינוט.

מיר לעבען אין אזא צייט. זינט דער קריעג האט זיך אנגעהויבען, האט די געשיכטע אזעלכע שפרונגען, ביים זיך אזוי שנעל די פאנאראמע, שטעלען זיך היסטאָרישע אין אזא פארטייבענדען שרים־טאנץ אז מיר שטעהען פארגאפט און צוטומעלטע. צוטרייסעלטע און פארלוירענע אין מיר קענען גאר ניט באנעהמען, וואס עס קומט פאר ארום אונז. מעכטיגע ברעכערונגען פארשווינדען, טראָגען פאללען, רעגיערונגען פארמען זיך, נעכטיגע שקלאפען ווערען רעגיערער — ווער קאן האט זיך ניט פארדרעהט פון דעם שווינדלענדען געלאף? ווער האט פאלשטענדיג באגריפען די באדייטונג פון אינזערע היסטאָרישע טעג? נאר אמאהל שטראהלט ארויס א בילד פון דעם אומגעהויערען כאאס און עס ווערט בליצינ־קלאהר פאר אונז די באדייטונג פון אונזער צייט.

דאס ליכט אין פרעזידענט'ס צימער איז איינגלאשען געוואָרען" איז געווען אזא בילד.

דאס איז געווען אין דער נאכט פון די פרעזידענט - וואהלען אין אמעריקע. דער רעזולטאט איז שוין געווען באקאנט. דאס אמעריקאנער האט מיט האס און צארן אראפגעשטויסען פון געשיכטס־פעדעסטאל אלכטיגען אפגאס, וואנדרא ווילסאן, דעם הערלד פון אונזער צייט.

דאן האט עס א קראכאפאנדענט געלאזט וויסען דער גאנצער וועלט: „דאס ליכט אין פרעזידענט'ס צימער איז אויסגעלאשען געוואָרען".

אין בליצינ־קלאהר איז געוואָרען פאר דער גאנצער וועלט א גרויסע אמעריקאנער — דער אונטערגאנג פון פאליאטיווען ליבעראלזם, דער מאכטאויסקייט פון שעהנעם זשעסט און גאנרנישדיגער פראזע אין אונזער צייט.

איצט קומט א צווייטער וואָרט־בילד פון האלאנד:

„און זיי געהען פייפענדיג פארביי".

אין א קליין שטעדטעל אין האלאנד ליעגט איצט אויפ'ן טויטען־בעט די געוועזענע קעניגין פון דייטשלאנד. פארטריבען פון איהר לאנד וואו זי איז געווען די קעניגין פון זיבעציג מיליאן מענשען, לעבט זי אליין אין א פארזשיראפענעם זינקעל אין גוסס'ט.

און א קארעספאנדענט דערצעהלט: —

„דער פאקט אז די געוועזענע קעניגין פון דער אמאר מעכטיגער דייטשלאנד, שטארבט אין גלות, אין זייער שטערטעל. האט ניט גע־מאכט קיין ווירקונג אויף די איינוואוינער פון דורף. די פייערים געהען פייפענדיג פארביי. קלאפען מיט די הילצערנע שיך אין קוקען זיך צומאל נאך אם אויף דעם פאלאין".

און זעמען עס איז נאך ניט קלאהר געוואָרען די גרויסקייט פון אונזער צייט, ווער עס איז צוטומעלט געוואָרען פון דער שנעל־בייטענדער פאנאראמע. ווער עס האט ניט באגריפען אונזער היסטאָרישע איבער־גאנגס־פעאכע — זאל יענער איינקוקען זיך אינ'ם בילד: „און זיי געהען פייפענדיג פארביי" און איהר זעט קלאהר ווערען.

אז עס איז אפגעשטארבען, פארשאטען פון די ראיינען פון אונזער צייט דער גאנצער אלטער וועלט־פיהר, אז עס איז אויפגעשטאנען א נייער מעכטיגער קלאם אויף דער וועלט וועלכער „געהט פייפענדיג פארביי" די גאנצע אלטע ארדנונג אויף דעם וועג פון אויפבוען א נייעם לעבען, א נייע וועלט.

וועט זיך עס באצאהלען?

א שטילער צישטאנד הערשט יעצט אין די צוויי היגע אידישע היסטאָריעס — די דאמען שניידער און די מענער קליידער אינדוסטריע, — שבער דאס איז א צישטאנד פאר א שטורם.

א נייע עקאָנאָמישע לאגע איז יעצט געשאפען געוואָרען. א מין אינדוסטריעלער שטילשטאנד ערשטענס. אין אן עקאָנאָמישע אינזיכער־קייט פון דער צווייטער. אין מען זוכט דארום אויסצוצינען דעם שטאנד כדי צו פארקלענערען די גוטע ארבייטס־באדינונגען, וועלכע ווערען געוואָרען אין די לעצטע יאהרען. דערווייל האט עס נאך ניט צו גרויסע עפענטליכע פארמען ניט אנגענומען, אבער אין דער הערצ הערצען זעמען זיך עטוואס זיכטיגע. וואס דאס מיינט אז די מאנופעקטשורס־ווערקס האלטען ביי אויפצונעהמען א שטארקען קאמף געגען די אידישע יוניאָנס.

אין דער מענער־שניידער אינדוסטריע זינען לעצטענס פארגעקומען אייניגע אינצידענטן סטרייקס. אבער עס וועט זיין א טעות צו באטראכטען אלס אזעלכע. דאס זינען אזוי צו זאגען אזעלכע „פיילערס". אום אויס־ווכזיכטיג. אין הינטער דיעזע סטרייקס שטעהט דער גאנצער פארכאנט פון אמעריקאנטען, וועלכע ווילען זעהען ווי אזוי עס וועט זיך לאזען, אין זיך געהען אויפגעבען די פראבע. קענען מיר זיך ריכטען אויף אן אלגעמיינעס אין דערזער אינדוסטריע.

אין דאס זעלבע איז אויך מיט די איינצעלנע סטרייקס אין דער אינדוסטריע. וואו די פאבריקאנטען ווייזען אויס צו זיין ענטגעגען צו דער צוריקצוקעהרען זיך צו דער שטיק־סיסטעמע. אין אפשאפען די אינדוסטריע.

די פראגע איז אבער „צי וועט זיך עס באצאהלען?" — אין די אויגען פאבריקאנטען האבען זיך געמענט שטעלען די פראגע אין פארגלייך מיט אן אמזיסטע סטרייקס.

ווייל זיי מזען גערענקען, אז די אידישע יוניאָנס זינען ניט [illegible] אין אמאל. אין אין קענען אויסהאלטען א קאמף.

דער אידענהאס און דאס דייטשע פאלק

פון פראָפ. ערמונד פאן מאך.

דער פאלגענדער ארטיקעל, אין וועלכען דער כאוואוסטער דייטשער פראפעסאר פארדאמט דעם אנטי־סעמיטיזם אין דייטשלאנד, איז ערשיענען אלס „אפענער כריעף צום דייטשען פאלק" אין איינינע פראמינענטע דייטשע צייטונגען דא אין לאנד, און אויך אין דעם „וועכטער אונד אנצייגער" רעד.

ווען דער אידענהאס האט שוין דערגרייכט איבער די גרענעצען פון דייטשלאנד, און האט שוין אויך ארומגענומען די פריינד פון דייטשען פאלק אין אנדערע לענדער, איז עס שוין דאן הויך צייט, אז א שטארקע זאל וועגען דעם דערהערט ווערען.

דאס דייטשע פאלק מאכט היינט דורך טיפע ליידען. און מיר, וואס לעבען עס אזוי שטארק און וואלטען גערן אונזער לעבען און איינגעטום גע־אפפערט פאר זיין אויפבויונג, קענען זיך ניישט לוזרייסען פון דער האפנונג אז דיזע ליידען זינען דער פרוזדזור דורך וועלכען דאס דייטשע פאלק וועט דערהרייבען צו הערליכקייט, פון וועלכער ע־ר האט ביז איצט אפילו ניישט גע־הלומ'ט. מיר גלויבען אין דעם, ווייל מיר גלויבען, אז א פאלק איז נאך קיינ־מאל ניישט געבליבען ביי אונפארדינסטען עלענד.

און טאקע דערפאר, וואס מיר גלויבען אין דעם, קוקען מיר מיט שרעק אויף דעם, ווי א כוואליע פון בייזער לייידענשאפט האט געגומען אונזער פאלק פארפלייצען. אידענהאס און אידענהע־צעסזיינען געפעהרליכע פאלקס פראנק־הייטען. זיי אונטערגראבען יעדעס גע־וונטע נאציאָנאלע געפיהל — כאטש לאר־ניש האבען זיי געדארפט האבען א גע־עזעצליכע ווירקונג. זיינען שפאנען, פון באזונדערס פיהלען ניישט קיינענערי־נענדע ביישפיעלע דארויף?

דאס אונקריסטליכע און אונעמיטיש פון דעם אידענהאס דארף מען. האבט יד. מעהר דעם דענקענדען מענשען ניט באאייזען. און דאך האט דיזער ווילדער אידענהאס גראדע אנגענריפען די זיריקליך פרומע קריסטען און די קיריליך־רעליגיעזע מענשען.

אויך נאציאָנאל - דענקענדע דייט־שען און זייערע פריינד איבער דער גאנ־צער וועלט זיינען אנגעגריפען געוואָרען פון דיזער קראנקהייט. עס הייסט אבלומער'שט, אז די אידען זיינען שול־יג אין דעם צוזאמענבروך פון דייטש־לאנד, און די אנטי - אידישע באוועגונג פארלאנגט ליעבע באר'ן פאטערלאנד.

גראדע דא וואלט איך מיינע ליעבע בלוטס - פארוואנדטע וועלען דערצעהל־לען א פאר פאקטען, וועלכע באוייזען די דומהייט פון אזעלכע אנשויונגען.

ווער האט זיך דא אין לאנד פארלוי־רען אין פארלויף פון 1914 ביז 1917. ווען עס האט זיך געפארערט א מיטיג אריינסטרעטונג צו געווינען דעם אמעריי־קאנער אויף דער זייט פון אמת? עס זיינען געווען די דייטשען, אין וועמעס אדערען עס פליסט ניישט קיין איין טרא־פען סעמיטיש בלוט.

און אונטער די וועניגע, מיטיגע מע־נער און פרויען, וועלכע האבען אלעס אוועקגעגעבען להכעיס דעם אמת, האב־בען מיר אויך געפונען פונקט אזוי פיעל דייטשע אידען ווי דייטשע קריסטען.

לעבעדיגע ווייז איז נארנישט דער־מאנען. אבער אהן מורא פאר אורגענד וועלכען ווידערשפרוך, קען איך אויס־שריייען פאר דער גאנצער וועלט, אז אין די קריסטישע אהרען האבען זיך דא ניישט געפונען לוין. בעסערער דייטש. אין פולען זין, פון וואָרט, ווי דער פארשטארבענער פראפעסאר המא מינס־טערבערג.

און אין פארהעלטניש מיט וויי־צאהל — טראגען די דייטשע אידען אין אמעריקא וועניגער כיי צו דער לינדערונג פון דייטשלאנד'ס נויט ווי די קריסטלי־כע דייטשען? אכסאָלוט ניישט!

אין דער גרויסער פראטעסט באי־וועגונג, וועלכע האט זיך געשטעלט אלס איהר ציעל, אז די שווארצע שמאר ביים דייטשען הייזן זאל פארשווינדען — זיי־נען עס די אידען. וועלכע שמייגען ווי מרוסען און פיינגלינגען. אדרבה עס איז געווען דער דעלעגאטען - סינאד פון א קריסטליכער קירכע אין דעטראיט. וועלכע האט זיך געקווענקעלט די זאך אפיש אלס א פאהנהלע. און דער גיסטליכער פון יענער קירכע האט מיר ווענען דעם געשריבען פאלגענדעס:

"עס זיינען געווען לויטע פון אב־מאלטער דייטשער אפשטאמונג. יא פיעלע האבען געלאכט, וואס מען פאר־לאנגט אזא זאך פון א קירכליכע ארגאנ־ניזאציע".

דער וואס איז אין די לעצטע זעהס יאהר אזוי געשטאנען אין עפענטליכען לעבען ווי איר, דער ווייס צו גוט, אז דייטשע קריסטען איז ניישט געווען א מאנאפאל ביי דעם נישט - סעמיטישען דייטש.

מיר לעבען אין דער פעריאָדע פון אינטערנאציאָנאליזם, און פארעלטניסמע פון האבען אידען, נעהר פון אלע אנ־דערע איהם דורכגעטראכט און זיך גע־ווידמעט זיין דורכפארונג. דער וועג צום אינטערנאציאָנאליזם האט געשפילט א גרויסע ראָלע אין דעם צוזאמענבروך פון דייטשלאנד. עס זיינען נישט די אידען, נאר די כישט - אידען וואס וועלען דארפען אפגעבען דין וחשבון פאר דיזען צוזאמענבروך. ווען דאס דייטשע פאלק וועט אזא דין וחשבון פארערען.

דער איד איז א טיעפערער דענ־קונגס מענש, ווי מיר נישט - אידען פון דער מערב קולטור. און ווי קען דאס אנדערש זיין? דער איד שטאמט פון א ראסע, וועלכע האט שוין מיט טויי־זענטער יאהרען צוריק דער וועלט דענ־קער געגעבען, וועהרענד מיר וווינען אנ־צופיהרען אונזערע רדיפות געגען דענ־קענדע מענשען, פונקט ווי מיט הונדערי־טער יאהרען צוריק.

עס איז דער געדאנק, וועלכער באַ־הערשט היינט די וועלט. עס זיינען געדאנקען, וואס זיינען בכח וועצו מיט זיך די מאסען הינצווייסען. דער טיעפ־פיהלענדער און דענקענדער מענש איז דער פיהרער פון היינט. דאס וואס די אנגעבארע געדאנקען פון היינט נעהמען לייבער בלוט אהרום דעם מאסענט און זיי באלייכטען די איבריגע אמת'ען — וועלכער פאקט נאך מיט לעבעד די פאסיוגען אין דייטשלאנד. אז דאס דאס מאכט זעהר באזארגט דעם מענש, איז אפשר "צוזאמענגעבונדען" מיט דער געשיכטע פון די אידען. וויל איז זיך נישט דא אונטערגעהמען צו באשטרי־טען.

אז די נישט - אידען. באזונדערס די וועלכע האבען דעם נאציאָנאלען אויפבוי פון דייטשלאנד טיעף אין הארצען, זיי־נען שטארק באזארגט וועגען דער איצ־טיגער לאגע — דאס איז אויך נאטור־ליך. אבער אז אידענהאס הען קריגען די ישיעה — דאס איז א פאלשע און זעהר געפעהרליכע - אנשויונג.

דייטשלאנד הען וווידער ווערען נאר־ציאָנאל שטארק, נאר דאן, ווען זי וועט זיינען פולע געוויסט אויף ערענסט - דענ־קען — נישט אויף דעם בלוט פון דער דאסע, ביי וועלכער ערנסט - דענקען איז א היסטאָרישע איינגעשאפט . . . דייטשע נישט - אידען, וועלכע האבען זייט די יאהרען, וואס זיי געפינען זיך נישט אין דער הייסאט פארלעצט די דייטשע נישמת און אפגעשפאט פון דער דייטשע וויטען דיינען פיעל מעהר פאר־אנטוואָרטליך פאר דעם דייטשען אומ־גלוק, ווייל זיי זיינען אין א פיעל גרע־סערער צאהל ווי די אינטערנאציאָנאל־געזאנענע אידען.

שוין גלויבט דעם אליין איז אידענ־האס אין דייטשלאנד א וואהנזינניגקייט אין אן אינערעכטיגקייט פונקט ווי עס איז אונדרסטליך. עס איז אבער דא נאר א טיעפערע אורזאך. ווארום דאס ליעבע דייטשע פאלק זאל ווייסען פון אנטיסעמיטיזם.

די דייטשע צוקונפט איז אפהענגיג אן א קראפט, וואס זאל וועקען ביי דער דייטשע אידען אין אמאנאפאל אין דעם נישט - סעמיטישען דייטש.

מיר לעבען אין דער פעריאָדע פון אינטערנאציאָנאליזם, און פארעלטניסמע פון האבען אידען, נעהר פון אלע אנ־דערע איהם דורכגעטראכט און זיך גע־ווידמעט זיין דורכפארונג. דער וועג צום אינטערנאציאָנאליזם האט געשפילט א גרויסע ראָלע אין דעם צוזאמענבروך פון דייטשלאנד. עס זיינען נישט די אידען, נאר די כישט - אידען וואס וועלען דארפען אפגעבען דין וחשבון פאר דיזען צוזאמענבروך. ווען דאס דייטשע פאלק וועט אזא דין וחשבון פארערען.

דער איד איז א טיעפערער דענ־קונגס מענש, ווי מיר נישט - אידען פון דער מערב קולטור. און ווי קען דאס אנדערש זיין? דער איד שטאמט פון א ראסע, וועלכע האט שוין מיט טויי־זענטער יאהרען צוריק דער וועלט דענ־קער געגעבען, וועהרענד מיר וווינען אנ־צופיהרען אונזערע רדיפות געגען דענ־קענדע מענשען. פונקט ווי מיט הונדערי־טער יאהרען צוריק.

עס איז דער געדאנק, וועלכער באַ־הערשט היינט די וועלט. עס זיינען געדאנקען, וואס זיינען בכח וועצו מיט זיך די מאסען הינצווייסען. דער טיעפ־פיהלענדער און דענקענדער מענש איז דער פיהרער פון היינט. דאס וואס די אנגעבארע געדאנקען פון היינט נעהמען לייבער בלוט אהרום דעם מאסענט און זיי באלייכטען די איבריגע אמת'ען — וועלכער פאקט נאך מיט לעבעד די פאסיוגען אין דייטשלאנד. אז דאס דאס מאכט זעהר באזארגט דעם מענש, איז אפשר "צוזאמענגעבונדען" מיט דער געשיכטע פון די אידען. וויל איז זיך נישט דא אונטערגעהמען צו באשטרי־טען.

אז די נישט - אידען. באזונדערס די וועלכע האבען דעם נאציאָנאלען אויפבוי פון דייטשלאנד טיעף אין הארצען, זיי־נען שטארק באזארגט וועגען דער איצ־טיגער לאגע — דאס איז אויך נאטור־ליך. אבער אז אידענהאס הען קריגען די ישיעה — דאס איז א פאלשע און זעהר געפעהרליכע - אנשויונג.

דייטשלאנד הען וווידער ווערען נאר־ציאָנאל שטארק, נאר דאן, ווען זי וועט זיינען פולע געוויסט אויף ערענסט - דענ־קען — נישט אויף דעם בלוט פון דער דאסע, ביי וועלכער ערנסט - דענקען איז א היסטאָרישע איינגעשאפט . . . דייטשע נישט - אידען, וועלכע האבען זייט די יאהרען, וואס זיי געפינען זיך נישט אין דער הייסאט פארלעצט די דייטשע נישמת און אפגעשפאט פון דער דייטשע וויטען דיינען פיעל מעהר פאר־אנטוואָרטליך פאר דעם דייטשען אומ־גלוק, ווייל זיי זיינען אין א פיעל גרע־סערער צאהל ווי די אינטערנאציאָנאל־געזאנענע אידען.

שוין גלויבט דעם אליין איז אידענ־האס אין דייטשלאנד א וואהנזינניגקייט אין אן אינערעכטיגקייט פונקט ווי עס איז אונדרסטליך. עס איז אבער דא נאר א טיעפערע אורזאך. ווארום דאס ליעבע דייטשע פאלק זאל ווייסען פון אנטיסעמיטיזם.

די דייטשע צוקונפט איז אפהענגיג אן א קראפט, וואס זאל וועקען ביי דער

די לויה פון ש. אַנ־סקי ז"ל

פארן טרויער - הויז.

שוין פון דער פריה אן איז אויפ'ן הויף, אויף זשאביא 3, געווען פארזא־מעלט א גרעסערער אידישער עולם, וועלכער איז געקומען דאס לעצטע מאל א קוק געבען אויפ'ן נפטר. די עהרען - וואך האט אבער אריינגעלאזט אין צי־מער בלויז זיינע נאהענטע און פריינט.

ארום האלב 11 זענען אין הויף אנ־געקומען די אדרנער פון "גראָסער קלוב" ווי טראגען שוואַרץ - רויטע טרויער - צייכענס.

נאך 11 ווערט דאס טויער אפגע־שלאסען. די אהרנונג ווערט געהאלטען אויך א גרופע פון "גראָסער - קלוב" און "מרכז".

איינציגווייז קומען זיך צוזוף אויף שאביא פלאץ פון איינזעהנס טויער אין שכנישע ערטער דעלעגאציעס פון די אידישע מיטעל - און - פאלק - שולען.

די דעלעגאציעס פון די שולען זענען באשטאנען פון שולער און דיעלעגאטען פון אלטע אדרעסען.

ארום האלב איינס א זייגער האבען אין הויף זיך אנגעהויבען צוזוזאמלען די דעלעגאציעס. אלע דעלעגאטען פון די בזיהערליכע ארגאניזאציעס און פאר־איינען טראגען שוואַרץ - ווייסע צייכ־נונגס: די דעלעגאטען פון די ארבייטער אינסטיטוציעס — שוואַרץ - רויטע צייכענס. די אהרנונג אין הויף איז פיהרט אן דער געשעפטס - פיהרער פון דער ווילנער טרופע, ה. מאזה. צווישען די דעלעגאציעס זענען מען די אנגעזעהענ־סטע עסקנים פון אלע ריכטונגען ביי אי־דען אין וואהשא, כמעט אלע אידישע שריפטשטעלער און סיום דעפוטאטען.

נאך 1 ווערט דאס טויער אפגע־שלאסען. די אהרנונג ווערט געהאלטען אויך א גרופע פון "גראָסער קלוב" און "מרכז".

איינציגווייז קומען זיך צוזוף אויף שאביא פלאץ פון איינזעהנס טויער אין שכנישע ערטער דעלעגאציעס פון די אידישע מיטעל - און - פאלק - שולען.

די דעלעגאציעס פון די שולען זענען באשטאנען פון שולער און דיעלעגאטען פון אלטע אדרעסען.

ארום האלב איינס א זייגער האבען אין הויף זיך אנגעהויבען צוזוזאמלען די דעלעגאציעס. אלע דעלעגאטען פון די בזיהערליכע ארגאניזאציעס און פאר־איינען טראגען שוואַרץ - ווייסע צייכ־נונגס: די דעלעגאטען פון די ארבייט־טער אינסטיטוציעס — שוואַרץ - רויטע צייכענס. די אהרנונג אין הויף איז פיהרט אן דער געשעפטס - פיהרער פון דער ווילנער טרופע, ה. מאזה. צווישען די דעלעגאציעס זענען מען די אנגעזעהענ־סטע עסקנים פון אלע ריכטונגען ביי אי־דען אין וואהשא, כמעט אלע אידישע שריפטשטעלער און סיום דעפוטאטען.

נאך 11 ווערט דאס טויער אפגע־שלאסען. די אהרנונג ווערט געהאלטען אויך א גרופע פון "גראָסער קלוב" און "מרכז".

איינציגווייז קומען זיך צוזוף אויף שאביא פלאץ פון איינזעהנס טויער אין שכנישע ערטער דעלעגאציעס פון די אידישע מיטעל - און - פאלק - שולען.

די דעלעגאציעס פון די שולען זענען באשטאנען פון שולער און דיעלעגאטען פון אלטע אדרעסען.

אין אן אנדערע אייגענע אויפ'ן גאס, האט זיך דא געפונען א זעהר גרויס אידיש פובליקום.

פון כיידע זייטען טראָטואר האר־בען די אדרנער געבילדעט א געשלאסע־נע קייט און געהאלטען א מיטעדהאפטע אדרנונג.

א שטיק פאראויס פון דער לויה דייטען פאליציאנטען אויף פערד, ווי אויך פאליציאנטען צופיס, וועלכע שטעלען אפ דעם גאסען - פארקעהר און האלטען די אדרנונג.

נאך זיי מארשירט א געשלאסענע קייט פון יוגענד.

עס מארשירען די דעלעגאציעס לויט אלפאבעטען סדר:

אידייטשע ליטעראטען און זשורנאר־ליסטען - פאראיין אין וואהרשא מיט א באנד אין אויפשריפט: "דעם חבר ש. אנ—סקי"; דאן פון ווילנא זשורנאר־ליסטען פאראיין: "ווילנא אנ—סקי, זשורנאליסטען - פאראיין" — זיין גרינ־דער, דער ארטיסטען פאראיין — זיין פריינד: דעלעגאציע פון פאראיין פון אידישען ליטעראטען און זשורנאליסטען אין לאדזי: דעלעגאציע פון דעדאקציע "מאמענטס", וואו דער נפטר איז געווען שטענדיגער מיטארבייטער, די דעלעגא־ציע מיט'ן דעדאקטאר ה. צבי פרילוצקי בראש, האט געטראגען א ווייס - שוואַרץ באנד מיט דער אויפשריפט: "אונ־זער צייטונג". די דעלעגאציע פון די ארבייט־טער אינסטיטוציעס — שוואַרץ - רויטע צייכענס. די אהרנונג אין הויף איז פיהרט אן דער אונדאַרגעסליכען מיטארבייטער און לייבען חבר ש. אנ—סקי, דעדאקציע "מאַ־מענטס"; דאן איז געטראגען געוואָרען א באנד מיט דער אויפשריפט: "דאס אי־דישע פאלקס - ליעד, — דער גרויסער אידישער פאלקס - נשמה"; דעלעגאציע פון פראפעסיאנעלען אידישען סטודענטען פון וואהשא (געוואָרען אין אלע היי־זער - לעהרער: צענטראלער פראפעס־יאנעלער פאראיין פון אידישע האנ־דעלס - אנגעשטעלטע (נאוואליפקי 38); צענטראלער פראפעס־יאנעלער פאראיין פון אידישע האנ־דעלס - אנגעשטעלטע מאדעדעמישע מור בראנזשע; אלגעמיינער פארבאנד פון "פועלי - ציון" (רעכטע) מזרח - אראבאנד פון "צעירי - ציון"; אזור־שעווער אמאיטעט פון "צעירי - ציון"; הלוצים - עמיגראנטען; פראפעסיאנעלער פאראיין פון אידישע לעהרער (סאלנא 1) די פאראיינינגטע פאלקס - שולען אויף'ן מעמ פון י. ל. פרץ און יעקב דינענזאן; "דער העמפער פאר דער אידישער פאלקס שול"; אונאבהענגיגע יוגענד. צ. ק. פון דער צייטיסטישער ארגאניזאציע אין פוי־ווייד; "דער פארשטעהער פון דער אידי־שער פאלקס - נשמה"; צ. י. ב. ר: ציו־נ־סטישע ראממענער פון וואהשעווער שטאט ראט; "מרכז", "הפועל הצעיר", "עבריה", "יעה העירוני", צ. ק. פון קרן קימת; קרן האומה; הרצליה; ציוניס־טישע פרויען ארגאניזאציע; דורשי ציון "מכבי", "בר - כוכבא"; זייגערמאכער און יובילערן - פאראיין; צענטראל ראט פון דער אידישער פאלקס - פארטיי אין פיילען: "דעם גרויסען פאלקס - איד"; פאלקס - זון; יוגענד ארגאנ. י. ל. פרץ פאלקזיפט שע פרויען - ארגאניזאציע מיט א שענער לענטע. צענטראלער האנטווער הער - ראט (נאלעווקי 2) מיט אלע זיינע פאראיינען און סעקציעס; צענטראלער האנטווערער פאראיין (לעשטא 42) מיט אלע זיינע אינסטיטוציעס: אקאדעמישע הייס; ווילנער קינדער אינטערנאט; אונ־זער יידיש אנ—סקי א הייליגע רוח"; דרעסקי'ס נעמאזאיע. "תומכי עניים"; פאראיין מאסטער פאראיין: צייטיגיסטישער שול - פראטאריאט און דעלעגאציעס פון 8 אידישע פאלקס - שולען. יעדע שולע האט געשיקט די שולער און שליעריינס פון די העכערע קלאסען: "תשומר הערע"; "וועלכסס הילף" ביי דער גמינען. דריי שילען פון שול אין פאלקס בילדונגס - פאראיין; פאלעצקי'ס גימנא־זיע "חתנות"; האנדווערקער - שולע (סטאווקי 24) חוץ דעם זיינען געווען פיעל אנדערע בענדער. דארונטער פון'ם באלאנטען אידישען היסטאריקער און יונגען פריינד פון ב. שמעון דוב־נאוו. די באנד איז געטראגען געוואָ־רען דורך ה. דובנאוו'ס טאכטער און פרוי מירעם; זיי אויך א באנד פון ראטמאן שהריך און פרוי, וועלכע איז ש. דובנאוו'ס טאכטער.

לויט דער אדרנונג איז די לויה גע־גאנגען איבער באנק - פלאץ, רימארסקא, נאוואליפקי, חוזקא און גענשא צום בית־עלמין אויף'ן עק רימארסקא און טלא־מאצקא איז די לויה אדרנטערגענומען געוואָרען דורך א קינגמאטאראפישען אפאראט. אויף'ן נאנצען וועג, וואו די לויה איז דורכגעגאנגען, זענען פון בייד־דע זייטען גאס געשטאנען מאסען מענ־שען, ווי אויף אויף די באלקאנען.

די אדרנונג איז אויף'ן נאנצען וועג געווען א מסטערהאפטע. די פאליציי האט זיך אויסגעצייכענט אין אלע היני־זיכטען, און אפגעהיט, אז די אדרנונג זאל דורך קיינעם נישט געשטערט ווע־רען. אויף'ן עק נאוואליפקי און דזיקא איז אויך אנגעקומען אן איינטאמאביל, דער פארשטעער פון'ם פאליציי קאמענ־דאנט ה. אזאלא - קוראק און דער אוי־בער - קאמיסאר פון 12טען פאליציי - קאמיסאריאט ה. ליבראוויטש, וועלכע האבען דורכגעלאזט די נאנצע טרויער־פראצעסיע.

פאר'ן בית - עלמין און אויף'ן בית־הקברות האט די לויה שוין אפגעווארט א גרויסער עולם. די אדרנונג איז דאר־טהרגעהאלטען געווארען דורך די מיטגלידער־פון "ארבייטער - היים", קלוב "פאר־איינינגטע" און האנדווערקער - ארגאניי־זאציעס.

אויך דא איז די אדרנונג געווען צו דערלייזדען.

די דעלעגאציעס זענען אלע אריינ־געלאזט געווארען אויף'ן בית - עלמין און דער אויפגעלעגענער ביים קבר.

אויף'ן בית - עלמין האבען די פריינד פון'ם נפטר ארויסגענומען דעם ארון פון דער עגלה און אויפגעטראגען פאר דער בית־הקברות אין אויפגעגעבען אויף'ן בית - עלמין אויף'ן עק רימארסקא און טלא־מאצקא.

אין די לויה איז אויך אויפגעגעבען דער אדרנונג אין אויף'ן בית - עלמין אויף'ן עק נאוואליפקי, חוזקא און גענשא.

אין אן אנדערע אייגענע אויפ'ן גאס, האט זיך אויפגעגעבען א גרויסע מענגע פון אידישע פובליקום.

פון כיידע זייטען טראָטואר האר־בען די אדרנער געבילדעט א געשלאסע־נע קייט און געהאלטען א מיטעדהאפטע אדרנונג.

א שטיק פאראויס פון דער לויה דייטען פאליציאנטען אויף פערד, ווי אויך פאליציאנטען צופיס, וועלכע שטעלען אפ דעם גאסען - פארקעהר און האלטען די אדרנונג.

נאך זיי מארשירט א געשלאסענע קייט פון יוגענד.

עס מארשירען די דעלעגאציעס לויט אלפאבעטען סדר:

אידייטשע ליטעראטען און זשורנאר־ליסטען - פאראיין אין וואהרשא מיט א באנד אין אויפשריפט: "דעם חבר ש. אנ—סקי"; דאן פון ווילנא זשורנאר־ליסטען פאראיין: "ווילנא אנ—סקי, זשורנאליסטען - פאראיין" — זיין גרינ־דער, דער ארטיסטען פאראיין — זיין פריינד; דעלעגאציע פון פאראיין פון אידישען ליטעראטען און זשורנאליסטען אין לאדזי; דעלעגאציע פון דעדאקציע "מאמענטס", וואו דער נפטר איז געווען שטענדיגער מיטארבייטער, די דעלעגא־ציע מיט'ן דעדאקטאר ה. צבי פרילוצקי בראש, האט געטראגען א ווייס - שוואַרץ באנד מיט דער אויפשריפט: "אונ־זער צייטונג". די דעלעגאציע פון די ארבייט־טער אינסטיטוציעס — שוואַרץ - רויטע צייכענס. די אהרנונג אין הויף איז פיהרט אן דער אונדאַרגעסליכען מיטארבייטער און לייבען חבר ש. אנ—סקי, דעדאקציע "מאַ־מענטס"; דאן איז געטראגען געוואָרען א באנד מיט דער אויפשריפט: "דאס אי־דישע פאלקס - ליעד, — דער גרויסער אידישער פאלקס - נשמה"; דעלעגאציע פון פראפעסיאנעלען אידישען סטודענטען פון וואהשא (געוואָרען אין פוילען: "ש. אנ—סקי — דעם דיכטער, קעמפער און פארשער" ווילנער טרופע: "אויפ'ן וועג צווישען צוויי וועלטען. דעם לעצטען גרוס אנ—סקי'ן"; קינסטלער - רעזיון; חברים טרופע פון "צענטראל" טעאטער: ש אנ—סקי'ן פון די טרויערענדע".

דאן איז געפאהרען די עגלה מיט אלע מענטשען אין א קייט דורך א גרופע אדר־נער נאך דער עגלה: מאדאם פרינ, פרייגנס און כאאנטע פון'ם נפטר, מיט גלידער פון הויף ה. מאטעט און נאכהער דעלעגאציעס: פון הויפאנט דיסטריבוטיר ייאן קאמיטע מיט די ה"ה דר. ב. באנען הרב קאוואלסקי און דר. לעף כראש. פון די אדרעסע געמינע - פארהאלטונג, פאר־טראגען דורך די דאזארעס ר' ליבוש דאר־ווידסאן און ר' שבתי בדעמאן: פון צענטראלען דיגענזאן - שול - קאמיטעט מיט אן אויפשריפט: "דעם מיטשאפער פון דער אידישער טוטור"; וואהשע־ער דיגענזאן - שול - קאמיטעט: דע־דאקציע "לעבענס - פראגען": "דעם אל־טען יעמפער, זוכער און בויער"; פון "בונד" אין פוילען: "דעם מחבר פון דער שבועה"; "גראָסער - קלוב" אין וואַרשא און גראָסער - קלוב אין פראגע; "דעם מיטשאפער פון דער נייער אידי־שער טוטור"; דעדאקציע "אונזער וועג"; "דעם דעזאלוציאנער"; קלוב "פאראיינגטע"; שול טוראטאריזם "פאראיינגטע" אידישע סאציאליסטישע שע יוגענד - אזאציאציע "שטראהל"; דער צענטראל - ראט פון די פראפעסי־אנעלע פאראיינען; פאראיין פון דרעזדנער ארבייטער; פאראיין פון מעטאל - בראנזשע; פאפיר - בראנזשע פאראיין פון האלץ אינדוסטריע - אר־בייטער; דעדאקציע "אודבייטער צייי־טונג", שול - סעקציע ביי "ארבייטער היים"; די ערשטע און צווייטע גינדער היים ביי דער "ארבייטער - היים"; איה־רע 3 פאלקס - שולען; אזוענט - קור־סען מאר ארבייטער; אידישע סאציאל - דעמאקראטישע ארגאניזאציע "יוגענד"; דאס צענטראל - ביורא פון די פראפע־סיאנעלע פאראיינען ביי דער "ארבייטער היים"; דראמאטישער קרייז ביים צענט־ראלען פראפעסיאנעלען פאראיין פון האנ־דעלס אנגעשטעלטע (נאוואליפקי 38); הדרים - לעהרער; צענטראלער פראפעס־יאנעלער פאראיין פון אידישע האנ־דעלס - אנגעשטעלטע; צענטראלער פאראיין פון אידישע האנ־דעלס - אנגעשטעלטע מאדעדעמישע הייס; ווילנער קינדער אינטערנאט; אונ־זער יידיש אנ—סקי א הייליגע רוח"; דרעסקי'ס נעמאזאיע; "תומכי עניים"; פאראיין מאסטער פאראיין: צייטיגיסטישער שול - פראטאריאט און דעלעגאציעס פון 8 אידישע פאלקס - שולען. יעדע שולע האט געשיקט די שולער און שליעריינס פון די העכערע קלאסען: "תשומר הערע"; "וועלכסס הילף" ביי דער גמינען. דריי שילען פון שול אין פאלקס בילדונגס - פאראיין; פאלעצקי'ס גימנא־זיע "חתנות"; האנדווערקער - שולע (סטאווקי 24) חוץ דעם זיינען גע

דאַרף מען לערנען „באַקסינג" אין די פאַלקס שולען

פון הרב ר״י גאָרדאָן.

נבורה שטעהט אין די רייהען פון שבחים ציוואַמען מיט קלוגהייט און עשירות.

דער העכסטער איד קען ניט דער־גרייכען דעם נאָמען נביא סיידען ער איז באַציערט מיט די נעמען נבור, חכם, עשיר ובעל קומה.

מיט שוואַכע, נאַראַנים, העסליכע און אָרעמע לייט איז נבואה ניט געווען קיין מחותנת׳טע.

אין די נאַכ־יונגע קינדערשע יאָהרען האָט שוין א אידיש קינד געהערט זעהר פיעל וועגען נבורה אויסצייכענונג.

דער מלמד פלעגט דערצעהלען צו די תלמידים אז אין מסכתא סופרים שטעהט אז אברהם אבינו איז געווען שטאַרקער פון גרעסטען ריעז. אז יעקב אבינו איז גע־ווען מעכטיגער פון אלע געזונטע מאַרגענ־לענדער פאַסטובער, און אז דיעזער נאַ־טירליכער כח איז איבערגעגאַנגען בירושה צו די שבטים און צו שפּעטערדיגע אידי־שע דורות.

ווי צו געשמיידטע זיינען די תלמידים געווען אויסהערענדיג די מדרשים פון יהודה׳ס נבורות ביים צוזאַמענטרעפען זיך מיט כנשה ואפרים׳ען אין יוסף׳ס חויז. אדער בעת מען האָט זיי דער־צעהלט וועגען שכיון וכלו ווען זיי האָבען זיך באַוואַפענט צו שטרייטען אין שום און וועגען משה רבינו ווי ער האָט באַ־זיעגט מיט נבורה דעם מעכטיגסטען ריעז דעם קעניג עוג פון בשן.

יעדער איד דעוט גערען געשיכטעס וואָס באַשרייבען פון אידישע העלדישע נצחונות און אייסצייענונג מיט שטאַרקייט.

כמעט דער גרעסטער טייל אידישע מטעמים זיינען בכי פיקנטליך איבער צו־געבען וועגען משיח׳ס נבורות, וועגען דוד המלך׳ס מלחמות, און וועגען די שטאַרקייט פון זיינע געגנער־אלען ווען אין אבישי און אנדערע אידישע נבורים פון תנ״ך.

אין חודש אב און אין די איבערגע מעג־פון די דריי וואָכען האָט מען אויבע־ראַ גערעדט וועגען בר כוכבא׳ס העלדישע קייט, און אינ׳ם חודש כסלו האָט מע־פאַרבראַכט וועגען די חשמונאים׳ס רע־טונג וואָס זיי האָבען גערעטעט דעם אידי־שען סצעפּטער מיט אויסערגעוועהנליכע נבורות, און דערביי פלעגט יעדענס האַרץ איבערפיל ווערען מיט האָפנונג און חיות, אז די צייט איז נאָהענט ווען דער נידעריג געהניטער לייב וועט צוריק

נעלט ברייגנט נעלט

״נעלענענהויס״ מיינט צו האָבען שטוואָס קאַפּיטאַל צו אינוועסטען אין דער ריכטיגער צייט.

ווי אזוי צו באַקומען דעם דאָזיגען קאַפּיטאַל איז צו שפּאַרען עטוואָס יעדע וואָך, אזוי אז איהר קענט מאַכען אייער געלט צו אַר־בייטען פאַר אייך ווען די צייט קומט.

באַשליסט יעצט צו לאָזען אונז העלפען אייך שפּאַרען. אינטערעסט ווערט נצעהלט יעדע זעקס מאָנאַטען.

אפּנעצאַלט קאַפּ. $9.700.000
רעזערוו פאָנד $18.000.000
רעזערוועס $130.000.000

די בענק אָף נאָווא סקאָשיאַ

ברענטשעס

קווין און מעקאָהל ברענטס, מענעדזשער ה. סוויטהערלענד
סטעדיינא אין ראַנדעס
ברענטש
מענעדזשער, ס. פ. גיזבאַס
פּאַז ערל. 6416-6417-6418

BANK OF NOVA SCOTIA 1832

THE DOMINION BANK

סיטי האַל ברענטש
קאָר. קווין און בעי סטריט טאָראָנטאָ

3% אינטערעסט געצאָהלט אויף סייווינג אַקאַונטס פון א דאָלאַר און העכער.

ברענטשעס אין טאָראָנטאָ

וו. וואָלקער מענעדזשער

א סקאַנדאַל מיט נסנב׳עטע ספרי תורות

ענטדעקט די גנבים — 62 ספרי־תורות האָט מען שוין אָפּגעפונען. — פיעל ספרי־תורות אָפּגעשיקט געוואָרען קיין לאָנדאָן

וואָס דער וואַרשעווער ״יוד״ דער־צעהלט איז, אז זיין אייניגע חדשים האָט מען אין פאַרשידענע פּראָווינץ־שטעט, ווי אויך אין א מאַסע בתי־מדרשים און וואַרשא באַמערקט סיסטע־מאַטישע גנבות פון ספרי־תורות. מען האָט אנגעווענדעט אלע באַמיהונען צו דערגעהן די גנבים. אבער מען האָט ניט געקאָנט געפינען זייער שפּור. יעדענ־פאַלס איז געווען א חשד, אז דאָ ווערט געפיהרט א סיסטעמאַטישער האַנדעל מיט די נע׳נגב׳עטע ספרי־תורות, וועל־כע ווערען אַרויסגעשיקט קיין אויסלאַנד, קיינשטעכליך קיין ענגלאַנד און אמעריקאַ, וואו זיי ווערען פאַרקויפט צו ריי־כען־פּרייזען.

עריש לעצטענס איז דורך א צופאַל געלונגען צו ענטדעקען דעם הויפּט־גנב־ווי אויך א גרויסע טייל פון די גע׳נגב׳עטע בפרי־תורות.

פאַרגעקומען איז עס אויף פאָלגענדען אופן:

א געוויסער פאַשניצער איד האָט זייענדיג אין פּיאַסעצנע ביי דעם דאָרטיגען סופר, דערצעהלט, אז אין זיי־ער שטאָט האָט מען צוגע׳נגב׳עט א כפר־תורה. בעת׳ן געשפּרעך האָט דער פּיאַסעצנער סופר זיך הערמאַנט, אז דאָ נייסט לאַנג האָט א געוויסער סופר אין וואַרשא באַשאַנט מיט׳ן נאָמען סלאַ־נימער סופר (נאַוואַלפּיע 27) געקויפט א כפר־תורה פון אונבאַוואוסטער אָפּ־שטאַמונג. דער איד איז כאַלד צוזאַמען מיט׳ן פּיאַסעצנער כופר אָפּגעפאָהרען קיין וואַרשא אויף׳ן אָנגעווענדעטע אר־דעס. וואָהין זיי האָבען אויך מיטגע־נומען דעם פּיאַסעצנער רבי שליט״א, און דאָרט האָבען זיי ווירקליך דערקענט א נע׳נגב׳עט ספר.

ווען מען האָט דעם סלאַנימער סופר גענומען אויף׳ן פאָרהער, האָט ער ער־קלערט, אז דאָס ספר האָט ער געקויפט ביי א געוויסען סופר פון דאָראָם.

דעם ענין האָט גענומען אין אזהר אָנגעהויבען די פאָליציי, וועלכע האָט אַראָ־נעשיקט עקספּערא קיין דאָראָם און אויס־פאַרשונגס־ריכטער מיט בריעפ פון־מאַכטען, וועלכער האָט געמאַכט א רע־וויזיע ביים אָנגעזעהענעם סופר, און ביי איהם געפונען אין קעלער אַכט ספרי־תורות. ביי דער ערשטער אויספאָרשונג האָט זיך אַרויסגעוויזען, אז אויסער די אַכט ספרים געפינט זיך ביי דעם סופר נאָך 54 ספרי־תורות, צוזאַמען אלזאָ 62 ספרים. צווישען אנדערע האָט מען אויך געפונען א גלייך ספר־תורה׳לע מיט מעשנע עץ־חיים׳ס.

ווי באַלד מען איז געוואָר געוואָר־דען וועגען דער געשיכטע, האָבען אנגע־הויבען אנקומען קיין וואַרשא דעלעגאַטען פון פאַרשידענע שטעט, וואו מען האָט צוגע׳נגב׳עט ספרי־תורות. און ווירק־ליך האָט מען צוויי ספרי־תורות באַלד דערקענט. געמליך, איינע פון סקאַוישיס־לא און איינע פון סוכטשעוועו.

ביי דער ווייטערדיגער אויספאָרשונג האָט זיך אַרויסגעוויזען, אז מען האָט דאָ צוזאַמען מיט א סיסטעמאַטישע־עפיהרטער גנבה זייט א לענגערע צייט. א זעהר רעכטיגן כאַנסאַפּאַרט ספרי־תורות האָ־בען די גנבים שוין באַוויזען אויעראַוס־רע קיין לאָנדאָן.

דער סופר פון וואַרשא איז נאָטיר־ליך פאַלד אַרעסטירט געוואָרען און מען האָט איהם צוזאַמען מיט די ספרי־תורות נגבראַכט קיין וואַרשא.

45 פון די געפונענע ספר־תורות געפינען זיך אונטער דער אויפזיכט ביי מרדכי יוסף כ״ר, פּראַנגישקאַער 28, און 8 געפינען זיך אין דער פאָליציי־צענטראַלע נייע וועלט 1.

איז די דאָזיגע ערטער וואו מען די ספרי־תורות דערקענט.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דאָזיגער אַנגעלעגענהייט זענען געקומען קיין וואַרשא ה. בלוך פון ערשענבוים פון סקאַ־ליקע און הרב שליט״א פון וכטריעון, וועלכע האָבען די ערשטע דערקענט די נע׳נגב׳עטע ספרי־תורות און טרעטען אויף אויף אַ ערת נגיון אַרעסטירטען.

פאַרבערייטונגען אַרויסצופאָרייבען די מזרח־אידען פון וויען

דער וויענער קאָרעספּאָנדענט פון א. ב. באַריכטעט:

א יער קאָרעספּאָנדענט ווערט פון אבסאָלוט זיכערען מקור געוואָהר, אז די גייע עכטרייכישע כריסטליכסאָציאַלע רעגיערונג מאַכט שוין די ציגרייטונגען אַרויסצופאָרייבען פון וויען די מזרח־אידען. אדער די אין רעגירונגס־לשון אַזוי גערופענע אידישע פליכטלינגע. עס לייגט פעסטגעשטעלט, אז א גרוי־פע אסימילאַטאָרישע וויינענער אידען שטיצט די דאָזיגע אנטיסעמיטישע אק־ציע פון דער כריסטליך־סאָציאַלער רעגיערונג און האָט זי דאָנאַר פאַרלאַנגט און פּראָוואָצירט. די דאָזיגע אידישע מיליאָנערען פון דער ״אידעאַליסטישער יונגאַ״, וועלכע האָבען ביישעשטייערט דעם הערעסטען טייל פון די וואָהל־קאַמ־פּען כאַר דער כריסטליך־סאָציאַלער אין גרויס־דייטשער אנטיסעמיטען פאַר־עין, כדי צו אַפּהעלפען צו א מפּלה פון דער סאָציאַל־דעמאָקראַטישער פּאַרטיי. פאַר דער געלט־הילף האָבען זיך די וויגרייכע אנטיסעמיטישע פּאַרטייען פאַר־פליכטעט אבצעגדערען א גאַנצע רייהע פון כאַציאָלע געזעצען און רעפאָרמען, וועלכע זיינען אָנגענומען, רעשפּעקטיווע הערכגעזעהרט געוואָרען אין פריהערדי־גען פאַרלאַמענט. די אבענדערונג זאָל נאַטירליך געשען לטובת די כאַפּיטאַליס־טישע שיכטען. צווישען וועלכע די אי־שע באַנגירען מאַכען אויס א היכשען פּראָצענט. צמיטענס, זאָל די גייע אנ־טיסעמיטישע רעגירונג דורכפיהרען ענער גיי די אויסוויינונג פון אלע מזרח־אי־דישע פאַכמענס אויס ווען אין אויס־נסטרייך בכלל.

אין די לעצטע טעג האָט אבער די כריסטליך־סאָציאַלע פּאַרטיי, וועלכע האָט מורא פאַר׳ן אויסלאַנד און פאַר דער אנטאַנט, געלאָזט הויסען, אז זי וועט אַרויסגעבען דעם אויסווייזונגס־כאַפּעל ערשט אין פאַל פון א שריפט־ליכער אויפפאַדערונג מצד דער דאָזיגער וויענער אידישער גרופּע. כדי זי זאָל קענען זיך רעכטפערטיגען פאַר דער אנ־טאַנט, אז דער שריט איז געשעהן אויף׳ן אויסדריקליכען וואונש פון די הייי מישע עסטרייכישע אידען. די וויענער אַסימילאַנטען האָבען דאָרויף ערקלעהרט, אז זיי נעהמען די פרעה אויף זיך און וועלען דער רעגירונג געבען אזא אויפ־פאַרטיונג.

דער מאַנדאַט איבער פּאַלעסטינא

דער פאַדיזער קאָרעספּאָנדענט פון א. ק. ב. טייליטמיט:

די פראַנצויזישע רעגירונג האָט גע־באַלדען דעם ראָט פון דער פעלקער־ליגע. אז זי איז מסכים מיט׳ן באַשלוס פון די הויפּט פאַרבינדעטע מלוכות מבח די מאַנדאַטען. נעמליך: מעסאָפּאָטאַמיען און פּאַלעסטינא פאַר ערויס־בריטאַ־ניען און סיריען און דער לבנון פאַר פראַנקרייך.

וואָס איז שייך דער פערמאַנענטער מאַנדאַט מאַמיסיע, איז מען געקומען צו א הסכם וועגען פאָלגענדע יסודות פון דער דיסיסיע:

1. יעדע מאַנדאַט־מלוכה דאַרף האָ־בען א פאַרשטעהער אין דער דאָזיגער מאַמיסיע.

2. אין דער מאַמיסיע זאָל זיין א מעתחייב פאַרשטעהער פון ניט־מאַנ־דאַט מלוכות.

3. קיין מאַנדאַט־מלוכה האָט ניט זיין שטים־רעכט אין א פראַגע, וואָס איז נוגע איהר מאַנדאַט.

4. יעדע־מאַמיסיע־מיטגליעד קיין האָבען צו זיך צוויי טעכנישע עקספּער־טען.

5. יעדע מאַנדאַט־מלוכה צאַהלט צוריק דער פעלקער־ליגע דעם האָנאָראַר פון איהר פאַרשטעהער, וואָס ווערט אים נעצאַהלט אין דער ערשטער אינסטאַנ־ז דורך דער ליגע.

ווילען קויפען מאַטאַר באַסעס

נאָך א וויכטיגע ביי־לאָאַ צום אפּשטימען וועט זיין די פראַגע צו זאָל באַווילינגט ווערען א האַלבען מיליאָן דאָלאַר צו דער טראַנספּאָרטיישען באַ־אַהר צו קויפען ״מאַטאַר באַסעס״ פאַר דער שטאָט

האָבען ניט געמאַכט גענוג געלד.

דער קאָמיטעט פון די פאַראייניגטע 47 צרקה אינסטיטוציעס וואָס האָבען גע־וואָלט זאַמלען 450 טויזענד דאָלאַר פאַר זייערע הוצאות אויף קומענדען יאָהר האָ־בען פאַרלענגערט זייער זאַמלונגס צייט אויף נאָך א טאָג לענגער אבער זיי האָבען ניט געשאַפען די נויטיגע סומע. זיי האָ־בען בלויז געשאַפען אַרויבער דריי הונ־דערט טויזענד דאָלאַר.

אַרענגענטינא האָט זיך צוריקגעצויגען פון דער ליגע.

ווענגעוואַ רעצעמבער 4

די אַרגענטינישע רעגירונג האָט הויינט איבערגעגעבען א בריעף צו פּאָול הויסאַנס, דעם פּרעזידענט פון דער ליגע לאָזענדיג וויסען דאָס די רעגענגאַציע צייהט זיך צוריק פון די ליגע־נגען פון דער ליגע. עס איז נאָך ניט זיכער צו די רעגענגאַציע צייהט זיך אינגאַנצען צוריק אדער בלויז דערווייל.

סערגעי ראַכמאַנינאָף אין מוסיס האַל.

קומענדען מיטוואָך אָוונט וועט אין מעסיס האַל שפּילען דער וועלט באַריהמ־טער קאָמפּאָזיטאָר סערגעי ראַכמאַנינאָף. איבער נאָנען עגגלאַנד און אמעריקאַ האָט ראַכמאַנינאָף אַרויסגעוויזען זיין מערק־ווירדיגע טעכניק. ער וועט שפּילען אין מעסיס האַל פון די בעסטע קאָמפּאָזיציעס פון זיין אייגענער שאַפונג און אויך פון פרעמדע וועלט באַרהמטע קאָמפּאָזיטאָ־רען.

די חשמונאים רופען א״ד

די מבבים האָבען פאַרגאַסען זייער בלוט פאַרן אידישען לאַנד און פאַר׳ן אידישען פאָלק.

פון אייך פאַרלאַנגט מען נישט צו פאַרגיסען אייער בלוט וואָס איהר דאַרפט כאָן, איז זיך שטעלען אין די ציוניסטישע רייהען און אויסגע־בען אכיסל צייט און אנשטרענ־גונג פאַר דער אויפלעבונג פון פאָלק און לאַנד.

נישט נאָר מיט וועסענע ליכטלעך זאָלט איהר פייערען דעם אנדענק פון די העלדיגע חשמונאים, נאָר נאָך מעהר מיט דעם פייער פון דער נשמה.

נישט יעדער קען האָבען דעם העל־דענכטן פון א יהודה המכבי, אבער יעדער איד קען העלפען אין דער אויפלעבונג פון אידישען פאָלק.

רענגיסטרירט זיך! שטעלט זיך אין די ציוניסטישע רייהען! זייט גרייט צו דער ציוניסטישער קאָנווענשאָן אין יאַנואַר! העלפט אין דער גרויסער פאָלקס־אַרבייט!

קענעדער ציוניסטישע פעדעראַציע אינק.

בשרע וואָרשט פעקטאָרי

דער אלטער אייערער בעוואוסטער וואָרשט מאַנופעקטשורער

א. דאָלגין

לאָזט אייך וויסען, אז פון היינט אָן און ווייטער בין איך פאַרטיג צו דינען אלע מיינע אלטע געווענענע און נייע קאַס־טומערס מיט גוטע און בשר׳ע רייניג־קהודה, ווי אויך ריכטיגע באַהאַנדלונג, אלע פאַרטען נעפיקעלטע, נעסטוסטע פלייישען און וואָרשטען פון דער בעס־טער ליין. מיין סחורה נאַראַנטירט מיין נאָמען.

מיר פאַרקויפען יעצט צו סטרקיפּערס מיט 2 סענט בילינער אויפ׳ן פונט.

A. DOLGEN

671½ ריטשמאָנד סטריט וועסט.
טעל. אר. 2658

13551—12—5

אויפמערקזאַם!

יעדער מאַן!

די מציאות זענען אַנזעהענדיג

״אַם עס בלייבט ניט איבער קיין פּלאַץ פאַר קיין איינציגען סאַק, דער פּרייז איז אזוי נידעריג, דאָס עס ווייזט באַמת אויס צו זיין אינמעגליך. מיר האָבען זיך געמאַכט א נאָמען דורך אונזער קוואַליטעט און דורך ווערטזאַכען, אבער איצט מאַכען מיר פאַר זיך עמיזאַם נאָך בעסערס, אט דאָזיג.

פאַרבליבענע סוטס און אויבערעק

אַלע פאַר איין פּרייז

ALL ONE PRICE

$14

Come, Take Your Pick

אזא פּרייז, וואָס איז אזוי בילינ, וועלכער באַצאַלט אפילו ניט דעם בלויזען פּרייז פון דער סחורה.

אַלע נלויע סוירדזש סוטס

אַרייגנערעבענט ווערט ביז $45

סייזעס צו פאַסען יעדען מאַן

אייגנצעבנע פאַר	אייגנצעבנע	אייגנצעבנע
הויזען	רעק	וועסטען
בעסטען אויסוואַהל	די בעסטע אויסצוקלייבען	קלייבט איס פאַר
$3.95	$5.95	$1.50

מענער עס וועט זיך אייך לוינען איצט צו קויפען

ENGLISH & SCOTCH WOOLLEN CO.

282 YONGE STREET
Toronto

מענער פון אייסערן שטאָט — עס וועט זיך אייך גוט באַצאָלען צו קומען צו דיזען אויספאַרקויף פון איבערגעבליבענע סוטס און אויבערעק.

נייעס און פאַסירונגען אינער דער גאַנצער וועלט

מאַכט חק־הלאך צו א פרוי אין טריין, און ווייסט ניט, אז זי איז זיין פרוי.

נאָו־יאָרק.

א מיטעל־יערהיגער בזנעסמאַן, פאַרהענדלט אין אַן "על" טריין, האָט באַמערקט א ווייבעל אויף א ביינקעל קעגן־איבער. זי איז איהם משמעות געפעלען געוואָרען. און ער האָט צו איהר א וואונד געטאָן מיט אַן אויג. די ווייבעל האָט צום אנהויב געמאַכט א מינע, ווי זי איז שבאַרק בייז. דערנאָך אבער איז זי בעסער געוואָרען, און האָט צוריק געשטייבעלט. ווען זיי זיינען ארויס פון טריין, האָט זי איהם שטילערהייט נאָכגעפאָלגט ביז אהיים.

אויף'ן צווייטען טאָג האָבען זיי זיך ווייטער באַגעגנט אויף דעם טריין. ווי דער־זעלבע ווייבעל־ס'טע האָט א וואונד געטאָן צו איהר מיט'ן אויג. זי האָט געשריגען צו ווערען בראַגליך. אבער דערנאָך האָט זי איהם צוריק געגעבען מיט א שטייבעל. אין אוועגן פון דעם זעלבען טאָג האָט זי אנגעקלאַפּט אין דער טיר פון זיין וואוינונג. דאָרט האָט געוואוינט דאָלאָר קרוישאַנק. ווען ער האָט געעפענט, האָט די פרוי איהם באַגרוסט. זאָגענדיק:

— איך בין די פרוי, מיט וועמען איהר האָט געפלירט אין טריין . . . אוי, חיין דעם. איך בין דיין ווייב. ווען דו האָסט אוועקגעוואָרפען מיט 14 יאָהר צוריק.

קרוישאַנק איז צוגעשטאַנען און האָט אנגעהויבען הוסטען. די פרוי האָט פאַרטעוועצט:

— איראַ קוק איך ניט אויס מעהר, ווי יונגע יונגע עלעוואַטאָר. מיט ווען דו האָסט חתונה געהאַט אין 1906. איך האָב זיך פיעל געענדערט. איך האָב געראַטן שווערע יאָהרען און א קינד מיט ערגעהרען — דו האָסט געהאַט בעסערע צייטען. ווי איך זעה. איך האָב דיר דערלענט בלויז ביים ערשטען אויגענבליק אין דער טריין . . . איך האָב געוואוינט. אז עס וועט קומען א צייט, ווען איך וועל דיך ווידער טרעפען. און דערווייל האָב איך בסדר גרייט א וואָהנונג באַר דיר. א וואָראַנט, וואָס איך טראָג אַרום שוין פערצעהן יאָהר, באַגייעדיק איהם אלע מאָל.

קרוישאַנק איז טאַקע אין דעם זעלבען טאָג אַרעסטירט געוואָרען און איז געבראַכט געוואָרען אין דעם דאַמעסטיק רוליישאַנס קאָורט. וואו דער מערדזשיס־טריישט האָט איהם געאַרדערט צאָהלען צעהן דאָלאַר א וואָך סופּאָרט פאַר זיין ווייב און קינד.

* * *

דער פאַגראָם אין זאַכאַשעלי.

וואַרשא.

דער קלוב פון אידישע דעפּוטאַטען בייס צ. ק. נ. ר. מעלדעט:

לערך דעם 12־טען אָקטאָבער 4 א זייגער פאַרטאָג, זענען אין שטעטעל זאַכאַשעלי (8 וויאָרסט פון דראַיטשין) אריינגעקומען 40—50 באַראַבאַוועצעס מיט אַן אָפיציער בראַש. אַדומאַערוי־געלט די 7 אידישע הייזער און זיך גענומען צו זייער שענדליכע מאָרד־אַרבייט. זיי האָבען זיך אריינגעריסען אין די וואוינונגען און צוגערויבט אַלץ, וואָס זאָגט נאָר א גוערט. נאָכהער האָבען זיי אלע אידען ארויסגעפיהרט אויף'ן מאַרק און אַלעמען, ביז'ן לעצטען דערשאָסען. אינעם, א שוואַנדהויבטיג קראַנקען בחור האָט מען אויף'ן בעט דערשאָסען, זיין מוטער האָבען די מערדער אוועקגעזעצט אויף א בענקעל, געצוואונגען צו האַלטען דאָס שוויגל, אין האָבען נאָך אין אַלבען טאָג געגענען מאָרדען און רויבען אידען. מ'האָט צוראַבירט אַלע אידישע וואוינונגען, אפילו בתי־מדרשים און שולען. מ'האָט ערמאָרדעט 38 אידען, צווישען זיי פיעל פרויען. בכלל אַלע אידישע פרויען און מיידלאַך זענען געפייניגט געוואָרען. אין איין הויז האָבען זיך באַהאַלטען 30 מיידלאַך. אבער די קאָזאַקען האָבען זייענטדעקט און געפאַרערט צו עפענען די טירען. זיי האָבען נישט געפאַלגט, די רוטע קאָזאַקען האָבען דערויבער אונטערגעצונדען דאָס הויז. די אידישע מיידלאַך האָבען זיך דורך די פענסטער ארויסגעוואָרפען אויף'ן גאַס, איינינע זענען דער'הרג'עט איינינע שווער פאַרוואונדעט. אַלע גינזבורג אין שווער פאַרוואונדעט געוואָרען.

ספּעשיעל פאַר חתן כלה

קויפט ביי קלינג אייער וועדינג רינג

פאַרגעסט ניט מיר ניבען אייך

מעריטש לייסענס

גרויסע באַרגענס אין לייכטער פון $7.00 ליכט סטענס

ריכטינג 14 ק. נאָלד משייגס גאַראַנטירט 25 סענט א פּאַנטוויים.

ספּעשיעל באַרגיינס אין דיאַמענדס.

קלינגבראַס

241 קוין סטריט וועסט

ליטעראַטור

פון ליבע נרייכט מען אַלעס

אין דער נאַכטשיכט פון רבי מאָרדכי קאַוויי שטומע יונגע־לייט זיינען צוויי שטומע יונגע־לייט פעהלער האָט זיי אבער ניט אָפּגעהאַלטען פון וועלען לערנען. און זיי האָבען א וואָרט ניט געקענט פלעגען זיי דאָך קומען אין סטרעט יעדען מאָל, וואָ רבי פלעגט לערנען מיט זיינע תלמידים. די שטומע פלעגען זיך אוועקזעצען אין אַ ווינקעל און צוקוקען מיט זייערע אויגען, אויב דאָס ניט געוואוסט, אויב דאָס ניט געוואוסט, אויב דאָס ניט געוואוסט

מיליונים לא יודעים מה לעשות בכסף הרב

מיליונים לא יודעים מה לעשות בכסף הרב

מיליונים לא יודעים מה לעשות בכסף הרב

מיליונים לא יודעים מה לעשות בכסף הרב

מיליונים לא יודעים מה לעשות בכסף הרב

אידישע לעבן

מ׳זונטאג ל׳זונטאג

פון ה. מ. קירשענבוים.

א מזרחי פערעראציע געגרינדעט אין קאנאדע.

מיט מזרח וואנד אידען זיינען מיר גאט צו דאנקען שוין פארזארגט. — וואס הערט זיך אבער מיט אידען פאר דער כותל מערבי ?

* * *

ציוניסטען באשליסען מעהר ניט ארויסצונעבען ״דאס אידישע פאלק״.

זיי גלויבען נעווים, אז אין זייערע קעשענעס וועט דאס אידישע פאלק זיין זיכער.

* * *

דעם יתומים־קאמיטעט, האבען מיר ערליך אויסגעוויזעט.

וואס הערט זיך אבער מיט די פיליפישע אידען ?

* * *

קלאוקמאכער וועלען דארפען האנד־לען צו ארבייטען פון שטיק, אדער פון וואך.

עס וואלט שוין צייט געווען אמאל א טראכט צו טון צו ארבייטען פאר זיך זעלבסט . .

* * *

די אמאלגאמייטעד שניידער יוניאן האט זיך איינגעטיגט וואך ארויסצולקליבען פון ״ציון האל״ און זיך פארקליבען אין א ״מיסיאן האל״.

* * *

נאכדעם ווי די אקטיארען אין ניי־שאנעל טעאטער״ האבען אפגעשפיעלט ״א גרוס פון פוילען״ האבען זיי די מע־נערשערס געוואלט מכבד זיין מיט פוי־לישע מארקס אלס ווירזשעס.

אט דאס זיינען אמת׳ע ביזנעס מע־נערשערס.

לצנות

אלט־מאריש

סיידי : דו האסט געהערט וואס בעסי האט געזאגט צו איר ״פעלער״ ?

קיידי : ניין, וואס האט זי גע־זאגט ?

סיידי : זי האט איהם געזאגט אז זי האט זעהר ליעב צו קאכען.

קיידי : אוי, אזוי אלט מאדיש ! זי געברויכט נאך די ״וועכפינג״ מעטא־דען פון צוואנציג יאהר צוריק.

א זיכערער באוויז.

ווילאם און הענרי צוויי שאפערס, האבען געשטעסט וועגען א דריטען קאי־לענע שאפער וועלכער איז שטראפירט געווארען פאר אויסכערמען דעם אויטא־מאביל אהן זיין באלעבאס וויסען.

— אבער, ווי אזוי האט זיך דער באלעבאס דערוואוסט אז דזשאהן האט ארויסגענומען דעם אויטאמאביל ? — האט געפרעגט הענרי.

— גאנץ פשוט — האט ערקלערט ווילאם — דזשאהן איז איהם איבערגע־פאהרען.

ס׳זונטאג ל׳זונטאג

פון ה. מ. קירשענבוים.

די שטארטישע וואהלען קומען אויס שבת.

אידען וועלען טון דריי מצוות מיט אמאל, היטען שבת, ניט פאהרען אין אויטאמאביל, און ניט מאכען קיין צלם.

* * *

קאנסערוואטיוען האבען שוין ער־וועהלט א פיהרער.

וועלכער זאל זיי בשלום אפפיהרען אהיים.

* * *

קערענסקי נעהט קעמפען געגען די באלשעוויזעס.

א נייער שפיעל פאר שפעקולאנטן. וועלכעס וועט שטייגען. באלשעוויסטישע אדער קערענסקיס ?

* * *

סמאל׳ס קערפער געזוכט אין דער ״נרענד״.

מיר פארשטעהען ניט. נאך וואס האט סמאל געדארפט די גרענד נאך׳ן טויט.

* * *

״דער פאלעסטיין רעסטאראן״ ער־עפענט.

יעצט נוטיגען מיר זיך בלויז אין א פאלעסטיין שוהל, פאלעסטיין בית־הקבהות, פאלעסטיין נקמה, פאלעסטיין מחלוקת, א פאלעסטיין שיפס אגענט, און פארטיג די שפיעל.

* * *

טארגנטאר ציוניסטען זיינען געפאהר־רען דייוואוינען די באפאלאר קאנווענ־שען.

אום זיך אויסצוערגרען ווי אזוי צו זיין שווייגענדע פיהרער.

נאר קיין מענש ניט.

דו ביסט נאר קיין מענש ניט מיין זון, ווען איך בין געווען אין דייטש־לאנד — בין איך שוין געווען א יתום א די האסט נאך אזא געזונטע מאמע, וועט צו מיינע יאהר.

פאר וואס ?

שמעון : קענסטו מיר ניט זאגען לוי, פאר וואס אין קאנטרי האבען מיר אזא מארגעס אפעטיט ?

לוי : ווייל דער פארמער ניט ניט געבן צו עסען.

שמעון : מיין ווייב געבורטס טאג איז מארגען, וואס דענקסטו איז דער פאסענדער וואוגש ?

לוי : אז זי זאל עלטער ניט ווע־רען.

א דראטלאזע טעלעגראמע.

שמעון : ווי אזוי קלאפט מען א דראטלאזע טעלעגראמע ?

לוי : ווען איך גיב א קלאפ מיין ווייב, ענטפערט זי מיר גלייך א רוח אין דיין טאטען אריין.

נעפרענט אוז געענטפערט

פון נ. בריק.

שלום מאכען אויף דער וועלט
וויל די ליעב פון נאציאנען
מיט דער הילף טרעפט פון וועכען
מיט דער הילף פון לעגיאנען...

און נעגען טלחמות וועלען קעמפען
אט די אלע לעגיאנען
מיט דער הילף טרעפט פון וואס ?
מיט דער הילף פון קאנאנען....

און דעם קריזיס איצט באקעמפען
זיי אזוי דענקט נאכפערס שטואל ?
מיט פארמאנען אמעריקאס טויערען
פאר דעם אייעמען פאלק ישראל . . .

און געקושט האט שלעזינגערן
פארוואס האט לענין אין די ליפען ?
ווייל געמאכט א גוטען מסחר
האט מען דאך מיט וואנדערליפען...

אין נעפינען ״ווער״ מיינע ליעבע
ווייסט איהר וואו איהר קענט ?
זוכט אין ״פארווערטס״ אזוי הייסט דאך
זיין פארעקפאנדענט . . .

אין געווארען בויליג זיינען הויזען
כ׳ן דער העלער מיט פארוואס ?
ווייל געבליבען איז דער שניידער
נעבאך מיט א נאז . . .

אין נעגומען האט זיך פאדרעווסקי
ווידער צו דער פראגע?
ווייל אין פאליטיק א חכם
איז ער כ׳ן ״מה נשתנה״ . . .

און ווי קומט צו פראנקרייכס פרעמיער
עכעס נאר א נאכען ״ליעג״ ?
ער הייסט אודאי נאך דער טויטער
וו לסאנס נאציאנען״ליעג״ . . .

אין פארוואס געפאהרען צו דעם פאבסט איז
א דעלעגאציע פון דער ליטע ?
מען מוז אים אויך א חנ׳דעל מאכען
כ׳אטשע זוינמאל אין א שמיטה...

אין פארוואס געקומען א מפלה
א ? אויף מר. בריגדעל ?
ווייל וועניג האט ער זיך געקומערט
פון דעם אדבייסער געזינדעל.

פארוואס אנטלאפען איז פעטלורא
מיט גישם, דר. גישם זיין טשארטקאוו?
ס׳ם רבין אויכעט קריגען
געזאלט האט ער א שווארצען סוף . . .

אין פארוואס געקראגען האט מעלאן
עפעס זעקס חדשים ?
ווייל נאך א חוש איז צוגעקומען
צו זיינע ליבעראלע חושים . . .

דאס ניט.

טורמע אויספאסער (צו א נייעם ארעסטאנט) : אויב דו ביזט א געניטער פאכמאן וועלען מיר זיין צופריעדען צו לאזען דיר באשעפטיגען זיך מיט דיין פאך.

ארעסטאנט : א גרויסען דאנק, איך בין א לופט פליהער.

קלוגע ווערטער פון אידישע חכמים

בעארבייט אין אידיש
פון א. גרעי.

לערנען און ניט גערעכנען איז ווי פראגען אויף א שטיין.
(ברכות ו)

קומסטו אויף א שמחה, זיי ניט אנגעבלאזען.
(ברכות ו)

קומסטו אין, א טרויער הויז, רייד ניט צופיעל.
(ברכות ו)

א תענית אהן צדקה געבען איז ניט ווערטה.
(ברכות ו)

דער איינגעביינענער אלטער זעהט אויס ווי ער זוכט עפעס וואס ער האט ניט פארלארען.
(שבת)

בראט דעם בראטען אזוי לאנג דער פייער איז גרויס.
(סנהדרין לב)

איידער גריזשען דאלע ביינער אין ניט ריבטיגען פלאץ, קענט איהר בע־סער עסען קרעפטיגע פלייש אין ריכטי־גען ארט.
(בבא בתרא)

אלעס וואס דער עם הארץ האט פון שטופען זיך הערען א רעשה איז אבגע ריבענע זייטען.
(ברכות ו)

ווארט ניט אויף הויכע פרייזען, פארקויף בעסער מיט א קלענערען אבער באלדיגען ריווח.
(פסחים) כז)

דער שכר פון געבען א פריטה איז גרויס אזן זיכער ווי גאט.
(בבא בהרא)

באטראכט איינעם ווי ער טרינקט, ווי ער איז אין כעס, ווי ער מאכט נעלד, וועסטו קענען זיין כאראקטער.
(עירבין סח)

דער איר קען געזונד דענקען נור ווען ער שמעקט ארין ישראל לופט.
(ב״ב קנח)

ביי די שווארצע גלאנצט נאר די הויט. די רויטע זיינען מאסיוו גוט אזן די ווייסע מיז מען איינשפארען אין אקער.
(גיטין סח).

דער טייוועל אין דער בעל אכסניה

אמאל איז דער טייוועל איינגעשטאנען אין אכסניה, וואו קיינער האט איהם ניט געקענט, ווארום זיי זיינען גע־ווען פראסטע אונגעבילדעטע מענשען, ווי דער שטייגער איז האט ער געזוכט צו טון רשעות. א צייט לאנג האט ער אלעמען געפיהרט פאר דער נאז, אבער ענדליך האט זיך דער בעל אכסניה אב־געלייגט דערויף נאכצושפירען דעם טיי־וועל און האט איהם געכאפט ביי דער האנד.

דער בעל אכסניה האט געגומען א שטריק.

״איצט וועל איך דיר אביסעל אנ־ברענען די ביינער״, האט ער געזאגט.

״דו האסט קיין רעכט ניט צו זיין ביין אויף מיר״, האט דער טייוועל געזאגט.

״דו קענסט זיך ווירקליך ניט העל־פען, און דו מוזט טון שלעכט ?״ האט דער בעל אכסניה ווידער געטרעטן.

״איך קען זיך אבסאלוט ניט קעל־פען״, האט דער טייוועל געזאגט. ״עס וואלט געווען ארויסגעווארפען צו שלעכטע אזא באשעפעניש ווי איך בין.״

״עס וואלט ווירקליך געווען ארויס־ווארפען״, האט דער בעל אכסניה געזאגט.

און ער האט געכאפט א פעסטיגן און געוואלט אויפהענגען דעם טייוועל.

אבער ער איז געבליבען מיט א גרויס דער טייוועל איז אנטלאפען.

— נעווער מיינער — רופט אויס די בעל־הביתטע פון שטוב — מיך ווערט איהר שוין אזוי גרינג ניט קעטשען . . .

אדרבא — זאג איך — דריי ווער־טער, דרייסיג סענט, איז אויך ניט שלעכט.

די בעל־הבית׳טע רויטעלט זיך אביס־סעל און באצאהלט.

אן עלטערער הער, וואס איז געזעסען ביי דער זייט, האט וויזט אויס שטארק חנאה געהאט פון דער ניי מאדנער שפיעל, ער האט זיך אויפגעשטעלט אינגאנצען א שיינענדיגער און געזאגט מיט א שטיי־בעלע :

איך אליין ווי איהר ווייסט, יון — ניין, איך מיין, געבריך קיינמאל ניט קיין ענגליש אין מיין רעדען, באט — — נישקשה — שלאג איך איהם איבער — צעהן סענט נעהען אויך ניט צו פוס. . . .

— — — — — — — —

— ווי איהר וועהט — ענדיגט מיין בעקאנטער לעהרער, איז די שפיעל א זעהר אונטערהאלטענדע שפיעל, אז כרענגט פאסט אויסגעגעבען אביסעל געלד אויך. איהר סענט עס כלעבען אויספרובען ביי אייך אין דער היים, אדער ביי אן אונ־טערהאלט . . .

— שור — זאגען זיי — בערגען מיר אידיש.

— אין טאקע נאר אידיש — זאג איך — זאלען מיר רעדען.

— סוירטענלי — זאגען זיי — נאר אידיש.

— און פאר יעדען ענגלישען וואָרט — זאג איך — וואס עמיצער פון אונז הערט אריינוואָרפען אין שמועס — —

— קאן־אן, קאס־אן ! — טרייבען זיי מיך אונטער.

— זאל ער באצאהלען צעהן סענט פאר דער שולע . . .

— נרעכט איידיע ! שרייט אויס דער בעל הבית פון הויז.

— זעהר שעהן — זאג איך — פון אייך, וואס איהר זעהט דער ערשטער צו מאכען דעם עהרוב.

— ווהי.... — זאגט ער און בלייבט אביסעל צומישט.

— דריי ווערטער — זאג איך, דריי סיג סענט אפר דער שולע.

— קאס־אן, קאס־אן !... לונטערס איהם זיין שכן — זיי ניט קיין פלעקער און באצאהל !

— מיגה ווערטער — זאג אזוי צו דעם שכן — פארגיט טענס, זייט אזוי גוט און באצאהלט.

— ווער ? דער רעדט זיך דער איר — איך נאר ?

— אודאי — זאג איך — איך צעהל יעדען ווערט.

דארף מען הייסט עס האבען אביסעל פריש געלד. אמת, די יונגע לייט מאכען שעהנע געשעפטען, זיינען חלילה ניט ענג אין געלט.

נאר זיי נעהמט מען עס און מען גיט געלד גלאט אזוי אין דער וועלט ארין.

פאלט מיר איין, אז מען דארף ביי זיי ארויסקריגען עטליכע דאלאר אויף אן ארגינעלען אופן.

און איך גיב א מאך צו זיי אזוי צו זאגען :

— הערט זאג איך — די שולע טיטינט זיך אין געלד.

— שור — זאגען זיין — ווענען דעם רעדט מען דאך.

איך האב — זאג איך — א שפיעל, וואס קען אונז ארייבערגעגען אביסעל געלט.

— א נעים אזא ? — פרעגט מען איבער.

— ניין, זאג איך, ניט קיין נעים, נאר א שפיעל.

— א נעמבעל ?

— ניין — זאג איך — ניט קיין נעמבעל, נאר א פשוט׳ע שפיעל.

— כראי — זאגען זיי — צו הערען.

— די שפיעל — זאג איך — באר־שטעהט אין דעם, אז יעדער פון אונז וואס וואס געפינט זיך דא היינט ביי נאכט זאל רערען אויריש.

און קענען דער אטמאספערע, כידוע איז שווער צו האלטען.

אפילו איך, דער לעהרער, וואס איך באקום מיר מיין וועכענטליכען גע־האלט ניט אזוי צוליעב׳ן לערנען מיט די קינדער, אפילו איך ווער אויך צו־מאל געשטרויכעלט מיט אן ענגליש ווארט.

איך בין זיך בוחר אז דאס איז אן עולה.

ניט דערפאר ווייל איך האב עפעס חלילה געגען דעם ענגלישען לשון, נאר פשוט, ווייל איך האלט אז כל זמן מען רעדט אויריש, דארף דאס זיין אוי־ריש, ניט געמישט מיט ענגליש, און אן מען רעדט ענגליש, איז אויך, דאס זעלבע, נאר פארקעהרט.

אבער דאס האט ניט צום ענין.

דער שמועס ארום טיש האט זיך גע־דרעהט ארום דער שולע טאקע.

נערעדט האט מען אז די שולע גוי־סיגט זיך אין געלד, און אז דער פרי־הערדיגער פאכד טריקענט אויס צו בים לעך.

אין קענען דער אטמאספערע, כידוע איז שווער צו האלטען.

אפילו איך, דער לעהרער, וואס איך באקום מיר מיין וועכענטליכען גע־האלט ניט אזוי צוליעב׳ן לערנען מיט די קינדער, אפילו איך ווער אויך צו־מאל געשטרויכעלט מיט אן ענגליש ווארט.

איך בין זיך בוחר אז דאס איז אן עולה.

ניט דערפאר ווייל איך האב עפעס חלילה געגען דעם ענגלישען לשון, נאר פשוט, ווייל איך האלט אז כל זמן מען רעדט אויריש, דארף דאס זיין אוי־ריש, ניט געמישט מיט ענגליש, און אן מען רעדט ענגליש, איז אויך, דאס זעלבע, נאר פארקעהרט.

אבער דאס האט ניט צום ענין.

דער שמועס ארום טיש האט זיך גע־דרעהט ארום דער שולע טאקע.

נערעדט האט מען אז די שולע גוי־סיגט זיך אין געלד, און אז דער פרי־הערדיגער פאכד טריקענט אויס צו בים לעך.

צעהען סענט

פון משה חייקעלס.

מיר מיין חבר, דער לעה־שיבטע :

מיר אזוי איינמאל אין אוועגד מאנטען, א טוער אין דער אין מיר אינטערהאלטען זיך אין דער טיי.

מען מען טיי, מען בייפט צי־מלס מאשות און מען ווייצעלט מענשען, פארטענליכע, און די הענע ווייבלעך מיטום.

דער שטוב טראגט זיך מיט די פאפאריאסטן. עס און חיילעך.

עס ווערט געפיהרט ווי נע־מוטשען האלבע אינטעליגענטען אויריש און דאס איבערגע־

— — — — — — — —

— — — — — — — —

— מיר ליבט צום אנדענקען פון אצינדער.

— — — — — — — —

— ביז אגנו, אז — — — — — — — —

— — — — — — — —

— — — — — — — —

—